

Nr 207.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse, m. m.; given Stockholms slott den 19 mars 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att dels antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;

2) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm;

3) lag om ändrad lydelse av 5 § lagen den 12 juni 1931 (nr 201) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg;

4) lag angående ändrad lydelse av 40 § lagen den 13 juni 1919 (nr 293) om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning; samt

5) lag angående ändrad lydelse av 62 § kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253);

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen denna dag hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Ivar Persson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I församlingsstyrelselagarna, som för närvarande överses av särskilda sakkunniga, föreslås vissa provisoriska ändringar, vilka aktualiserats av den nya kommunallagen. Dessa ändringar är föranledda av att genom den nya kommunallagen kommunalstämman och allmänna rådstugan avskaffats, magistraten utmönstrats ur den kommunala organisationen samt nya regler meddelats om kommunal fondbildning.

Vidare förordas vissa grunder beträffande beslutanderätten i fråga om upptagande av församlingskollekt, innebärande att nämnda beslutanderätt framdeles som regel skall tillkomma kyrkorådet.

Slutligen upptages i propositionen frågan om den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning. I propositionen föreslås, att folkundervisningen framdeles i princip — såsom förhållandet i verkligheten i flertalet fall redan är — skall vara en borgerligt kommunal angelägenhet samt att därför ur allmänna församlingsstyrelselagen skall utmönstras alla bestämmelser, som rör folk- och fortsättningsskolväsendet.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259)
om församlingsstyrelse.

Häri genom förordnas, att 1—4, 9 och 10 §§, 14 § 1 och 2 mom., 17 §, 20 § 1 mom., 22 och 25 §§, 27 § 2 mom. samt 31, 34, 40, 41, 43—62, 65—68 och 71 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse ävensom rubriken till 4 kapitlet samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

1 §.

Varje territoriell församling äger att själv, efter vad i denna lag närmare bestämmes, vårda sina gemensamma kyrkliga angelägenheter samt folk- och fortsättningskoleväsendet i församlingen, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan.

Två eller flera församlingar eller delar av skilda församlingar må för vården om de i denna lag avsedda angelägenheterna eller vissa av dem förenas till en kyrklig samfällighet. Beträffande sådan samfällighet skall med avseende å vården om gemensamma angelägenheter, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad i denna lag stadgas om församling. Ingår

Föreslagen lydelse:

1 §.

Varje territoriell församling äger att själv, efter vad i denna lag närmare bestämmes, vårda sina gemensamma kyrkliga angelägenheter, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan.

Två eller flera församlingar må för vården om de i denna lag avsedda angelägenheterna eller vissa av dem förenas till en kyrklig samfällighet. Beträffande sådan samfällighet skall med avseende å vården om gemensamma angelägenheter, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad i denna lag stadgas om församling. Ingår församling i kyrklig samfällighet

¹ Senaste lydelse, se beträffande 1, 4 och 40 §§ 1942:294, beträffande 2 och 41 §§ 1950:283, beträffande 9 § 1951:685, beträffande 14 § 1 mom., 59 § och 66 § 1946:495, beträffande 22 och 67 §§ 1950:292, beträffande 25 och 51 §§ 1937:252, beträffande 31 § 1953:266, beträffande 34 § 1937:295, beträffande 44 § 1945:454, beträffande 54 § 1936:427, beträffande 57 § 1951:692, beträffande 58 § 1946:730 samt beträffande 60 § 1953:284.

Gällande lydelse:

församling i kyrklig samfällighet omfattande alla i denna lag avsedda angelägenheter, äger vad i första stycket stadgas icke tillämpning å församlingen. *Har Konungen stadgat, att två eller flera församlingar eller delar av församlingar för vården om folk- och fortsättningskoleväsendet tillsammans skola utgöra ett skoldistrikt, skall sådant distrikt utgöra en kyrklig samfällighet. Bildande av kyrklig samfällighet i andra fall beror av Konungens särskilda förordnande.* Dyligt förordnande må ej meddelas, med mindre församlingarna samtyckt därtill eller åtgärden finnes vara påkallad av betydande allmänt behov.

Där Konungen förordnat, att för vården om folk- och fortsättningskoleväsendet församling skall vara delad i skilda skoldistrikt, gäller om sådant skoldistrikt i avseende å vården om nämnda angelägenhet vad i denna lag är stadgat om församling.

Angående vården om folk- och fortsättningskoleväsendet i vissa kommuner är särskilt stadgat.

2 §.

Med kyrkliga angelägenheter samt ärenden rörande folk- och fortsättningskoleväsendet avses i denna lag frågor om:

dels

- a) åtgärder till — — — kyrkomusikens höjande;
- b) tillsättande och avskedande av kyrkobetjante;
- c) prästerskapets, kyrkomusikers och kyrkobetjantes löneförmåner;

Föreslagen lydelse:

omfattande alla i denna lag avsedda angelägenheter, äger vad i första stycket stadgas icke tillämpning å församlingen. *Om bildande av kyrklig samfällighet förordnar Konungen.* Dyligt förordnande må ej meddelas, med mindre församlingarna samtyckt därtill eller åtgärden finnes vara påkallad av betydande allmänt behov.

2 §.

Med kyrkliga angelägenheter avses i denna lag frågor om:

- a) åtgärder till — — — kyrkomusikens höjande;
- b) tillsättande och avskedande av kyrkobetjante;
- c) prästerskapets, kyrkomusikers och kyrkobetjantes löneförmåner;

Gällande lydelse:

- d) kyrkomedels användande;
- e) hushållning med — — — avsedd egendom;
- f) byggande och — — — byggnad hör;
- g) avgifter till — — — dithörande anstalter;
- h) åtgärder till — — — under gudstjänsten;
- i) fördelning av bänkrum i kyrkan; *samt*
- j) anskaffande och — — — kyrkans egendom;

dels

k) folk- och fortsättningsskolundervisningen samt dithörande anstalter, däri inbegripet skolbibliotek;

l) tillsättande och avskedande av lärare vid folk- och fortsättningsskolor;

m) skollärares löneförmåner;

n) hushållning med och vård om församlingen tillhörig, för skolväsendet avsedd egendom;

o) byggande och underhåll av skolhus och tjänstebostäder för skollärare jämte vad till sådan byggnad hör; *samt*

p) avgifter till skola jämte dithörande anstalter;

dels ock

q) upprättande och underhåll av församlingen tillhörigt folkbibliotek (församlingsbibliotek); *samt*

r) lokal för och avgifter till sådant bibliotek.

3 §.

Församlings beslutanderätt — — av kyrkofullmäktige.

I ärende — — — med församlingarna.

Föreslagen lydelse:

- d) kyrkomedels användande;
- e) hushållning med — — — avsedd egendom;
- f) byggande och — — — byggnad hör;
- g) avgifter till — — — dithörande anstalter;
- h) åtgärder till — — — under gudstjänsten;
- i) fördelning av bänkrum i kyrkan;
- j) anskaffande och — — — kyrkans egendom;

k) upprättande och underhåll av församlingen tillhörigt folkbibliotek (församlingsbibliotek); *samt*

l) lokal för och avgifter till sådant bibliotek.

3 §.

Församlings beslutanderätt — — av kyrkofullmäktige.

I ärende — — — med församlingarna.

Gällande lydelse:

Förvaltning och verkställighet tillkomma kyrkoråd, skolråd, fortsättningskolestyrelse eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, som äro utsedda för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr.

4 §.

I församling med mera än 1 500 invånare skall den församlingen tillkommande beslutanderätten, med de undantag varom förmäles i 5 §, uppdragas åt kyrkofullmäktige. Beträffande församling, som helt eller delvis ingår i kyrklig samfällighet, må Konungen förordna om undantag från vad sålunda stadgas.

Har i — — — annorlunda beslut.

Församling med — — — laga kraft.

Beslut om — — — och domkapitlet.

9 §.

Rättighet att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut tillkommer envar inom församlingen mantalsskriven *person*, som är medlem av svenska kyrkan och äger utöva rösträtt å kommunalstämma eller, i stad, å allmän råd-stuga.

Den som — — — annan församling.

I ärende — — — eller fastighet.

Att den — — — andra stycket.

Föreslagen lydelse:

Förvaltning och verkställighet tillkomma kyrkoråd eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, som äro utsedda för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr.

4 §.

I församling med mera än 1 500 invånare skall den församlingen tillkommande beslutanderätten, med de undantag varom förmäles i 5 §, uppdragas åt kyrkofullmäktige. Beträffande församling, som ingår i kyrklig samfällighet, må Konungen förordna om undantag från vad sålunda stadgas.

Har i — — — annorlunda beslut.

Församling med — — — laga kraft.

Beslut om — — — och domkapitlet.

9 §.

Rättighet att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut tillkommer envar inom församlingen mantalsskriven *svensk medborgare*, som är medlem av svenska kyrkan och som senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuuguett års ålder och ej är omyndig. Varje röstberättigad äger en röst.

Den som — — — annan församling.

I ärende — — — eller fastighet.

Att den — — — andra stycket.

Gällande lydelse:

10 §.

I avseende å utövning av rösträtt å kyrkostämman och sådan rätts överlåtande till annan person skall vad som är stadgat för kommunalstämma på landet och allmän rådstuga i stad äga motsvarande tillämpning.

Om upprättande av röstlängd och om röstlängdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

14 §.

1 mom. I församling — — — och förvaltning;

en i oktober månad för fastställande av utgifts- och inkomststat för kyrka och skola samt församlingsbibliotek; samt

en före — — — och revisors-suppleanter.

2 mom. Extra kyrkostämman hålles, när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, magistraten eller stadsstyrelsen, kyrkoherden eller

Föreslagen lydelse:

10 §.

Om upprättande av röstlängd och om röstlängdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

Röstberättigad må genom fullmakt till annan röstberättigad överlåta sin talan och rösträtt å kyrkostämman.

Fullmakt skall vara ställd till viss person samt av utställaren underskriven med angivande av den dag underskrivandet skett. Å fullmakten skall tillika vara av två vittnen tecknat bevis, att densamma egenhändigt underskrivits av utställaren å den dag fullmakten utvisar samt att namnet på den person, till vilken fullmakten är ställd, då fanns utsatt å fullmakten. Är fullmakt ej så underskriven och bevittnad, som nu är sagt, är den ogill. Fullmakt äger icke giltighet under längre tid än trettio dagar efter dagen för utfärdandet.

Ej må någon på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mera än en röstberättigad.

14 §.

1 mom. I församling — — — och förvaltning;

en i oktober månad för fastställande av utgifts- och inkomststat för kyrka och församlingsbibliotek; samt

en före — — — och revisors-suppleanter.

2 mom. Extra kyrkostämman hålles, när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar, kyrko-

Gällande lydelse:

den hans ämbete förvaltar, kyrkorådet, skolrådet, fortsättningskoststyrelse eller biblioteksstyrelse sådant äskar eller ordföranden finner det nödigt.

Envar, som — — — ej föras.

17 §.

De ärenden, som företagas till avgörande å kyrkostämma, skola förut vara vederbörligen beredda av kyrkorådet eller skolrådet eller annan styrelse, nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer. Innan ärende, som beretts annorledes än av kyrkorådet eller skolrådet, företages till avgörande å kyrkostämma, skall tillfälle lämnas kyrkorådet eller skolrådet att avgiva yttrande däröver.

Val må — — — församlingens rättighet.

20 §.

1 mom. Sedan överläggningen — — — eller nej.

Ordföranden tillkännagiver — — — med klubbslag.

Begäres omröstning — — — vid val.

Val av kyrkoråd, skolråd, fortsättningskoststyrelse och biblioteksstyrelse samt av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 61 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande å kyrkostämma, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhål-

Föreslagen lydelse:

rådet eller biblioteksstyrelse sådant äskar eller ordföranden finner det nödigt.

Envar, som — — — ej föras.

17 §.

De ärenden, som företagas till avgörande å kyrkostämma, skola förut vara vederbörligen beredda av kyrkorådet eller annan styrelse, nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer. Innan ärende, som beretts annorledes än av kyrkorådet, företages till avgörande å kyrkostämma, skall tillfälle lämnas kyrkorådet att avgiva yttrande däröver.

Val må — — — församlingens rättighet.

20 §.

1 mom. Sedan överläggningen — — — eller nej.

Ordföranden tillkännagiver — — — med klubbslag.

Begäres omröstning — — — vid val.

Val av kyrkoråd och biblioteksstyrelse samt av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 61 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande å kyrkostämma, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas

Gällande lydelse:

les, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

22 §.

Vad om landskommuns eller stads rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om arvode och ersättning för utgifter åt stämmans ordförande, om dagtraktamente, ersättning för särskild resdag och resekostnadsersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd *eller skolråd* eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor samt om arvode och ersättning för utgifter åt revisor eller åt sådan ledamot av *rådet*, styrelsen, nämnden eller beredningen, som utsetts till ordförande eller som eljest i viss befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning.

25 §.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kyrkostämmans justerade protokoll tillställas kyrkorådet, *skolrådet, fortsättningssskolestyrelse* eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av stämmans beslut uppdragits.

Den som — — — riktighet bestyrkt.

Föreslagen lydelse:

med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

22 §.

Vad om landskommuns eller stads rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkostämmas befogenhet att besluta om arvode och ersättning för utgifter åt stämmans ordförande, om dagtraktamente, ersättning för särskild resdag och resekostnadsersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor samt om arvode och ersättning för utgifter åt revisor eller åt sådan ledamot av styrelsen, nämnden eller beredningen, som utsetts till ordförande, eller *åt sådan ledamot*, som eljest i viss befattning inom *kyrkorådet*, styrelsen, nämnden eller beredningen eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning.

25 §.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kyrkostämmans justerade protokoll tillställas kyrkorådet eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av stämmans beslut uppdragits.

Den som — — — riktighet bestyrkt.

Gällande lydelse:

27 §.

2 mom. Skola kyrkofullmäktige
— — — för samfälligheten.

Av det för samfälligheten bestämda antalet fullmäktige skall varje i samfälligheten ingående församling eller del av församling utse en samt därutöver det antal, som belöper på församlingen eller församlingsdelen efter den beräkningsgrunden, att en kyrkofullmäktig utses för varje befolknings-tal motsvarande det som erhålles, då samfällighetens hela folkmängd delas med det återstående antalet fullmäktige för hela samfälligheten. Därest det antal fullmäktige, som med tillämpning av nämnda regel bör utses, icke uppgår till det för samfälligheten bestämda antalet, skola för ernående av detta antal de församlingar eller församlingsdelar, vilkas folkmängd mest överskjuter omförmälda tal, vara berättigade att var för sig välja ytterligare en fullmäktig. Antalet fullmäktige, som i enlighet med dessa föreskrifter skola utses av varje församling eller del därav, bestämmes i god tid före valet av länsstyrelsen.

31 §.

För val av kyrkofullmäktige må församling med mera än 10 000 invånare indelas i valkretsar, där så befinnes lämpligt. Annan församling må ej indelas i valkretsar, såframt icke till följd av församlingens särskilt betydande utsträckning eller liknande förhållanden synnerliga skäl föreligga därtill.

Föreslagen lydelse:

27 §.

2 mom. Skola kyrkofullmäktige
— — — för samfälligheten.

Av det för samfälligheten bestämda antalet fullmäktige skall varje i samfälligheten ingående församling utse en samt därutöver det antal, som belöper på församlingen efter den beräkningsgrunden, att en kyrkofullmäktig utses för varje befolkningstal motsvarande det som erhålles, då samfällighetens hela folkmängd delas med det återstående antalet fullmäktige för hela samfälligheten. Därest det antal fullmäktige, som med tillämpning av nämnda regel bör utses, icke uppgår till det för samfälligheten bestämda antalet, skola för ernående av detta antal de församlingar, vilkas folkmängd mest överskjuter omförmälda tal, vara berättigade att var för sig välja ytterligare en fullmäktig. Antalet fullmäktige, som i enlighet med dessa föreskrifter skola utses av varje församling, bestämmes i god tid före valet av länsstyrelsen.

31 §.

För val av kyrkofullmäktige må församling med mera än 10 000 invånare indelas i valkretsar, där så befinnes lämpligt. Annan församling må ej indelas i valkretsar, såframt icke till följd av församlingens särskilt betydande utsträckning eller liknande förhållanden synnerliga skäl föreligga därtill.

Gällande lydelse:

Vid val av fullmäktige för kyrklig samfällighet skall dock varje i samfälligheten ingående församling eller del av församling utgöra en valkrets. Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Vid valkretsindelning — — — eller stadsfullmäktigval.

Om indelning — — — i tillämpning.

34 §.

Angående ordinarie — — — eller helgdag.

I övrigt sammanträda kyrkofullmäktige, när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, *magistraten* eller *stadsstyrelsen*, kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar, kyrkorådet, *skolrådet*, *fortsättningskolestyrelse* eller biblioteksstyrelse eller de flesta av fullmäktige sådant äska eller ordföranden finner det nödigt.

Å tredje — — — skall utlysas.

4 KAP.

Om kyrkoråd och skolråd.

40 §.

I varje församling skall finnas ett kyrkoråd och ett skolråd.

Två eller — — — pastoratets angelägenheter.

Har Konungen i fråga om folk- och fortsättningsskoleväsendet i församling förordnat på sätt i 1 § denna lag omförmäles, eller gäller beträffande detsamma vad i lagen om skolstyrelse i vissa kommuner är stadgat, skall skolråd ej utses i församlingen.

Föreslagen lydelse:

Vid val av fullmäktige för kyrklig samfällighet skall dock varje i samfälligheten ingående församling utgöra en valkrets. Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Vid valkretsindelning — — — eller stadsfullmäktigval.

Om indelning — — — i tillämpning.

34 §.

Angående ordinarie — — — eller helgdag.

I övrigt sammanträda kyrkofullmäktige, när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar, kyrkorådet eller biblioteksstyrelse eller de flesta av fullmäktige sådant äska eller ordföranden finner det nödigt.

Å tredje — — — skall utlysas.

4 KAP.

Om kyrkoråd m. m.

40 §.

I varje församling skall finnas ett kyrkoråd.

Två eller — — — pastoratets angelägenheter.

Gällande lydelse:

För förvaltningen och vården av fortsättningsskolan må, där församling finner det vara till fördel för skolväsendet, utses särskild fortsättningsskolestyrelse. Hava två eller flera församlingar enligt vad särskilt är stadgat förenat sig om gemensam fortsättningsskola, skall gemensam fortsättningsskolestyrelse utses för församlingarna.

Där församling finner det erforderligt, må för förvaltningen och vården av församlingsbibliotek utses särskild biblioteksstyrelse.

Beträffande fortsättningsskolestyrelse och biblioteksstyrelse skall, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående skolråd.

41 §.

Kyrkorådet tillkommer — — kyrkans angelägenheter.

Kyrkorådet har — — och verksamhet.

Skolrådet tillhör att:

a) utöva vården av och befattningen med folk- och fortsättningsskolan samt därmed sammanhängande angelägenheter; samt

b) handhava förvaltningen och vården av församlingsbibliotek.

Om skolrådets befattning med vissa angelägenheter avseende kyrkomusikers anställande och verksamhet stadgas särskilt.

Såväl kyrkorådet som skolrådet åligger, i vad på vartderas särskilda befattning ankommer, därjämte att:

a) ombesörja verkställigheten — — eller personer;

Föreslagen lydelse:

I församling, där församlingsbibliotek finnes, skall för förvaltningen och vården av sådant bibliotek utses särskild biblioteksstyrelse.

Beträffande biblioteksstyrelse skall, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående kyrkoråd.

41 §.

Kyrkorådet tillkommer — — — kyrkans angelägenheter.

Kyrkorådet har — — — och verksamhet.

Kyrkorådet åligger, i vad på dess särskilda befattning ankommer, därjämte att:

a) ombesörja verkställigheten — — eller personer;

Gällande lydelse:

- b) hava överinseendet — — —
personers förvaltning;
c) till kyrkostämman — — —
omständigheterna påkallas;
d) verkställa beredning — — —
hos kyrkofullmäktige;
e) i alla — — — ändamål; samt
f) avgiva infortrade — — —
församlingens angelägenheter.

Finnes fortsättningsskolestyrelse eller biblioteksstyrelse, tillkommer det sådan styrelse att handhava förvaltningen och vården, förstnämnda styrelse av fortsättningskolan och sistnämnda styrelse av församlingsbibliotek.

43 §.

Ledamöter i kyrkorådet och skolrådet väljas av kyrkostämman eller, där kyrkofullmäktige finnas, av dem till det antal, som stämman eller fullmäktige finna lämpligt med hänsyn till församlingens vidd och folkmängd. Antalet ledamöter må dock, ordföranden inberäknad, icke vara under fem eller över elva. Jämte ledamöterna må utses suppleanter till det antal, som finnes lämpligt. Sker ej valet proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

Val av — — — med församlingarna.

Ledamöter i fortsättningsskolestyrelse utses till det antal, som församlingen finner lämpligt. Ledamöterna utses av kyrkostämman eller kyrkofullmäktige och skolrådet sålunda, att kyrkostäm-

Föreslagen lydelse:

- b) hava överinseendet — — —
personers förvaltning;
c) till kyrkostämman — — —
omständigheterna påkallas;
d) verkställa beredning — — —
hos kyrkofullmäktige;
e) i alla — — — ändamål; samt
f) avgiva infortrade — — —
församlingens angelägenheter.

43 §.

Ledamöter i kyrkorådet väljas av kyrkostämman eller, där kyrkofullmäktige finnas, av dem till det antal, som stämman eller fullmäktige finna lämpligt med hänsyn till församlingens vidd och folkmängd. Antalet ledamöter må dock, ordföranden inberäknad, icke vara under fem eller över elva. Jämte ledamöterna må utses suppleanter till det antal, som finnes lämpligt. Sker ej valet proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

Val av — — — med församlingarna.

Gällande lydelse:

man eller kyrkofullmäktige välja det antal ledamöter, som är närmast under hälften, och skolrådet övriga ledamöter.

Skall kyrkoråd eller skolråd utses för kyrklig samfällighet eller skall eljest kyrkoråd utses för två eller flera församlingar gemensamt, bör tillses, att om möjligt envar av församlingarna blir företrädd i rådet.

44 §.

Till ledamot i kyrkorådet eller skolrådet må väljas endast den som är röstberättigad å kyrkostämman samt boende inom församlingen och uppnått tjugutre års ålder ävensom kan anses vilja, då fråga är om ledamot i kyrkorådet, främja församlinglivet samt, då fråga är om ledamot av skolrådet, befordra skolväsendet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet eller skolrådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 29 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Vad om ledamot i kyrkorådet eller skolrådet är stadgat gäller ock om suppleant.

Vid val av ledamöter i fortsättningskolestyrelse skall tillses, att det praktiska arbetets intressen bliva i vederbörlig mån företrädda inom styrelsen.

45 §.

Ledamöter och suppleanter i kyrkorådet och skolrådet väljas för fyra år, räknade från och med

Föreslagen lydelse:

Skall kyrkoråd utses för kyrklig samfällighet eller eljest för två eller flera församlingar gemensamt, bör tillses, att om möjligt envar av församlingarna blir företrädd i rådet.

44 §.

Till ledamot i kyrkorådet må väljas endast den som är röstberättigad å kyrkostämman samt boende inom församlingen och uppnått tjugutre års ålder ävensom kan anses vilja främja församlinglivet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 29 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Vad om ledamot i kyrkorådet är stadgat gäller ock om suppleant.

45 §.

Ledamöter och suppleanter i kyrkorådet väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari

Gällande lydelse:

den 1 januari året näst efter det, då valet skedde. Valet skall förrättas i november eller december månad året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige ägde rum.

Avgår ledamot — — — under året.

46 §.

1 mom. Ordförande i — — — därtill förordnar.

I annex- eller kapellförsamling — — — är tillstädes.

Utgöra församlingar tillhörande olika pastorat eller delar av sådana församlingar en kyrklig samfällighet, förordnar domkapitlet en av församlingarnas kyrkoherdar eller annan inom någon av församlingarna tjänstgörande präst att vara ordförande i kyrkorådet för samfälligheten och en annan sådan präst att vid hinder för honom föra ordet. Vad sålunda stadgas skall ock gälla, där eljest församlingar tillhörande olika pastorat hava gemensamt kyrkoråd.

Är ordföranden — — — föra ordet.

2 mom. Skolrådet väljer inom sig för varje år en ordförande och en vice ordförande. Till ordförande må dock kunna utses kyrkoherden, ändå att han icke är ledamot av rådet. Utgöra församlingar tillhörande olika pastorat eller delar av sådana församlingar en kyrklig samfällighet, må till ordförande i skolrådet för samfälligheten kunna utses en av kyrkoherdarna i pasto-

Föreslagen lydelse:

året näst efter det, då valet skedde. Valet skall förrättas i november eller december månad året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige ägde rum.

Avgår ledamot — — — under året.

46 §.

1 mom. Ordförande i — — — därtill förordnar.

I annex- eller kapellförsamling — — — är tillstädes.

Utgöra församlingar tillhörande olika pastorat en kyrklig samfällighet, förordnar domkapitlet en av församlingarnas kyrkoherdar eller annan inom någon av församlingarna tjänstgörande präst att vara ordförande i kyrkorådet för samfälligheten och en annan sådan präst att vid hinder för honom föra ordet. Vad sålunda stadgas skall ock gälla, där eljest församlingar tillhörande olika pastorat hava gemensamt kyrkoråd.

Är ordföranden — — — föra ordet.

2 mom. Biblioteksstyrelse väljer inom sig för varje år en ordförande och en vice ordförande. Till ordförande må dock kunna utses kyrkoherden, ändå att han icke är ledamot av styrelsen. Utgöra församlingar tillhörande olika pastorat en kyrklig samfällighet, må till ordförande i biblioteksstyrelse för samfälligheten kunna utses en av kyrkoherdarna i pastoraten, ändå

Gällande lydelse:

raten, ändå att han icke är ledamot av rådet.

Äro både ordföranden och vice ordföranden i *skolrådet* hindrade att inställa sig vid *rådets* sammanträde, äger *rådet* utse en ledamot att för tillfället föra ordet.

47 §.

Kyrkorådet och *skolrådet* sammanträda på ordförandens kallelse så ofta han finner det nödigt eller minst halva antalet ledamöter för uppgivet ärende gör framställning därom.

48 §.

Suppleanterna i kyrkorådet och *skolrådet* böra i den vid valet bestämda ordningen kallas till tjänstgöring, i den mån det erfordras till följd av hinder för ledamot eller vid uppkommen ledighet, som ej ännu kunnat fyllas, efter ledamot, som icke utsetts vid proportionellt val.

Suppleant vare — — — rådets sammanträden.

49 §.

Kyrkorådet eller *skolrådet* må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna, ordföranden inberäknad, äro tillstädes.

Ledamot i — — — eller upplösas.

Vad sålunda stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga

Föreslagen lydelse:

att han icke är ledamot av *styrelsen*.

Äro både ordföranden och vice ordföranden i *biblioteksstyrelse* hindrade att inställa sig vid *styrelsens* sammanträde, äger *styrelsen* utse en ledamot att för tillfället föra ordet.

47 §.

Kyrkorådet sammanträder på ordförandens kallelse så ofta han finner det nödigt eller minst halva antalet ledamöter för uppgivet ärende gör framställning därom.

48 §.

Suppleanterna i kyrkorådet böra i den vid valet bestämda ordningen kallas till tjänstgöring, i den mån det erfordras till följd av hinder för ledamot eller vid uppkommen ledighet, som ej ännu kunnat fyllas, efter ledamot, som icke utsetts vid proportionellt val.

Suppleant vare — — — rådets sammanträden.

49 §.

Kyrkorådet må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna, ordföranden inberäknad, äro tillstädes.

Ledamot i — — — eller upplösas.

Gällande lydelse:

om ledamot eller till tjänstgöring kallad suppleant i skolrådet; dock skola böterna tillfalla skolkassan.

50 §.

Med avseende å kyrkorådet och skolrådet skall vad i 20 § 1 mom. är stadgat för kyrkostämma äga motsvarande tillämpning; dock skall omröstning, där sådan begäres, utom vid val och tillsättande av tjänstebefattning alltid ske öppet.

Vid skolrådets sammanträden äger kyrkorådets ordförande, ändå att han icke är ledamot av skolrådet, att yttra sig och framställa förslag men ej att delta i besluten.

51 §.

Vid kyrkorådets eller skolrådets sammanträde skall ordföranden föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll.

Justering av — — — nästa sammanträde.

Sedan protokollet — — — särskilt utfärdas.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkorådets eller skolrådets protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

52 §.

Kyrkorådets ordförande — — — över dem.

För skolrådets ordförande gälla enahanda föreskrifter.

Föreslagen lydelse:

50 §.

Med avseende å kyrkorådet skall vad i 20 § 1 mom. är stadgat för kyrkostämma äga motsvarande tillämpning; dock skall omröstning, där sådan begäres, utom vid val och tillsättande av tjänstebefattning alltid ske öppet.

Vid biblioteksstyrelsens sammanträden äger kyrkorådets ordförande, ändå att han icke är ledamot av styrelsen, att yttra sig och framställa förslag men ej att delta i besluten.

51 §.

Vid kyrkorådets sammanträde skall ordföranden föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll.

Justering av — — — nästa sammanträde.

Sedan protokollet — — — särskilt utfärdas.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkorådets protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

52 §.

Kyrkorådets ordförande — — — över dem.

Gällande lydelse:

53 §.

Kyrkvårdar väljas — — — i rådet.

Kyrkorådet och skolrådet utse för varje kalenderår inom eller utom sig en kassaförvaltare.

54 §.

Penningar eller värdehandlingar, som för församlingens räkning innehavas av kyrkorådet eller skolrådet, skola så förvaras, att de icke sammanblandas med andra penningar eller värdehandlingar.

Penningmedel, som — — — för jordbrukskredit.

55 §.

Envar ledamot av kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel rådet har under sin förvaltning ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke gjort anmärkning till protokollet.

56 §.

Om kyrkorådets och skolrådets befattning med uppgörande av förslag till utgifts- och inkomststat samt om revision och meddelande av ansvarsfrihet sägs i 5 kap.

Beträffande vård — — — är stadgat.

Föreslagen lydelse:

53 §.

Kyrkvårdar väljas — — — i rådet.

Kyrkorådet utser för varje kalenderår inom eller utom sig en kassaförvaltare.

54 §.

Penningar eller värdehandlingar, som för församlingens räkning innehavas av kyrkorådet, skola så förvaras, att de icke sammanblandas med andra penningar eller värdehandlingar.

Penningmedel, som — — — för jordbrukskredit.

Angående anbringande av medel, som församling enligt 58 § avsatt till fond, skall vad i 61 § andra stycket kommunallagen är stadgat äga motsvarande tillämpning.

55 §.

Envar ledamot av kyrkorådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel rådet har under sin förvaltning ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke gjort anmärkning till protokollet.

56 §.

Om kyrkorådets befattning med uppgörande av förslag till utgifts- och inkomststat samt om revision och meddelande av ansvarsfrihet sägs i 5 kap.

Beträffande vård — — — är stadgat.

Gällande lydelse:

57 §.

De avgifter, om vilka kyrkostämman eller kyrkofullmäktige besluta, skola utom i de fall, för vilka annorlunda är i lag eller författning föreskrivet, utgå på sätt om täckande av kommuns skattebehov är stadgat i *lagarna om kommunalstyrelse på landet och i stad*.

Angående viss — — — särskilt stadgat.

58 §.

Utgifts- och inkomststat skall årligen upprättas för det nästföljande kalenderåret, särskilt för kyrkan och särskilt för *skolan och församlingsbibliotek*. *Finnes fortsättningsskolestyrelse eller biblioteksstyrelse, skall utgifts- och inkomststat upprättas särskilt för fortsättningsskolan eller särskilt för församlingsbiblioteket*.

Å utgiftssidan — — — oförutsedda behov.

Statens inkomstsida — — — dess anskaffande.

Församling må — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter — — — i sänder.

Om *fondbildning* är särskilt stadgat.

Föreslagen lydelse:

57 §.

De avgifter, om vilka kyrkostämman eller kyrkofullmäktige besluta, skola utom i de fall, för vilka annorlunda är i lag eller författning föreskrivet, utgå på sätt om täckande av kommuns skattebehov är stadgat i *kommunallagen*.

Angående viss — — — särskilt stadgat.

58 §.

Utgifts- och inkomststat skall årligen upprättas för det nästföljande kalenderåret, särskilt för kyrkan och särskilt för församlingsbibliotek.

Å utgiftssidan — — — oförutsedda behov.

Statens inkomstsida — — — dess anskaffande.

Församling må — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter — — — i sänder.

Bestämmelserna i 50 § andra och tredje styckena kommunallagen om ianspråktagande av medel, som kommun uppburit såsom vederlag för anläggningstillgång eller på grund av försäkring av sådan tillgång, samt i 55—57 §§ samma lag om fondbildning skola äga motsvarande tillämpning å församling.

Gällande lydelse:

59 §.

Förslag till utgifts- och inkomststater skola uppgöras för kyrkan av kyrkorådet och för *skolan och församlingsbibliotek* av *skolrådet*. *Finnes fortsättningsskolestyrelse eller biblioteksstyrelse, åligger det sådan styrelse att uppgöra statförslag i vad på styrelsens befattning ankommer.*

Statförslagen skola — — — i kungörelsen.

På nämnda — — — och avgörande.

60 §.

Vad kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutat till utdebitering skall, allt efter ändamålets beskaffenhet, genom kyrkorådet, *skolrådet* eller särskild styrelse delgivas på landet kommunalnämnden och i stad drätselkammaren, vilka det åligger att på sätt i *lagen om kommunalstyrelse på landet eller lagen om kommunalstyrelse i stad* är stadgat härom underrätta länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet för debitering och uppbörd av avgifterna till församlingen i samband med övriga kommunalutskyl-der.

Församling äger — — — motsvarande mån.

Församlingen äger — — — stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos statsverket enligt andra och tredje styckena, skall länsstyrelsen under

Föreslagen lydelse:

59 §.

Förslag till utgifts- och inkomststater skola uppgöras för kyrkan av kyrkorådet och för församlingsbibliotek av *biblioteksstyrelsen*.

Statförslagen skola — — — i kungörelsen.

På nämnda — — — och avgörande.

60 §.

Vad kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutat till utdebitering skall, allt efter ändamålets beskaffenhet, genom kyrkorådet eller särskild styrelse delgivas på landet kommunalnämnden och i stad drätselkammaren, vilka det åligger att på sätt i *kommunallagen* är stadgat härom underrätta länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet för debitering och uppbörd av avgifterna till församlingen i samband med övriga kommunalutskyl-der.

Församling äger — — — motsvarande mån.

Församlingen äger — — — stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos statsverket enligt andra och tredje styckena, skall länsstyrelsen under

Gällande lydelse:

samma år utanordna till kommunalnämnden eller drätselkammaren med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är församlingens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad föregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av församlingens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad. Kommunalnämnden eller drätselkammaren skall därefter avlämna medlen till kyrkorådet, *skolrådet* eller särskild styrelse.

61 §.

Av kyrkostämman — — — årets förvaltning.

Den, vilken såsom ledamot av kyrkorådet eller *skolrådet* eller eljest är redovisningsskyldig till församlingen, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Revisorerna äga — — — beröra förvaltningen.

Föreslagen lydelse:

samma år utanordna till kommunalnämnden eller drätselkammaren med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är församlingens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad föregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av församlingens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad. Kommunalnämnden eller drätselkammaren skall därefter avlämna medlen till kyrkorådet eller särskild styrelse.

61 §.

Av kyrkostämman — — — årets förvaltning.

Den, vilken såsom ledamot av kyrkorådet eller eljest är redovisningsskyldig till församlingen, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Revisorerna äga — — — beröra förvaltningen.

Gällande lydelse:

62 §.

Det åligger kyrkorådet och skolrådet ävensom särskild styrelse att i enlighet med givna föreskrifter föra räkenskaper över sin förvaltning och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen senast den 1 mars hållas tillgängliga för revisorerna.

65 §.

Genom bestämmelserna i 61—64 §§ göres ej ändring i föreskrifterna om särskild revision av kyrko- och skolräkenskaper.

66 §.

1 mom. För att — — — fem år.

Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

2 mom. Församlingen äger — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar församling jämlikt lagen om kommunal fondbildning medel från annan församlingen tillhörig fond än kassaförslagsfond i stället för belopp som församlingen äger upplåna, skall församlingens lånerätt anses däri genom tagen i anspråk; dock må församling utan hinder av denna bestämmelse besluta att använda sin lånerätt för att ersätta sålunda nyttjade fondmedel.

Föreslagen lydelse:

62 §.

Det åligger kyrkorådet ävensom särskild styrelse att i enlighet med givna föreskrifter föra räkenskaper över sin förvaltning och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen senast den 1 mars hållas tillgängliga för revisorerna.

65 §.

Genom bestämmelserna i 61—64 §§ göres ej ändring i föreskrifterna om särskild revision av kyrkoräkenskaper.

66 §.

1 mom. För att — — — fem år.

Att beslut angående fond skall i vissa fall för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse följer av vad i 58 § sista stycket sägs.

Beslut, som — — — till Konungen.

2 mom. Församling äger — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar församling medel från annan, församlingen tillhörig enligt 58 § avsatt fond än kassaförslagsfond i stället för belopp som församlingen äger upplåna, skall församlingens lånerätt anses däri genom tagen i anspråk; dock må församling utan hinder av denna bestämmelse besluta att använda sin lånerätt för att ersätta sålunda nyttjade fondmedel.

Gällande lydelse:

Med lån — — — även borgen.
Av Konungen — — — upptaga lånet.

67 §.

Hurusom i visst fall länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande *stadgas i lag om kommunal fondbildning*.

Underställt beslut — — — därför uppgivas.

Över vägrad — — — hos Konungen.

68 §.

Medlem av — — — orättvis grund.

Besvären skola, jämte det överklagade beslutet, inom trettio dagar efter den dag, då tillkännagivande om verkställd justering av det över beslutet förda protokollet enligt 23 § ägde rum, dagen då det skedde likväl oräknad, ingivas, i mål, som avses i 2 § a), b), d), h), k), l) och q) ävensom i mål rörande val av ledamöter och suppleanter i kyrkoråd, skolråd, fortsättningssskolestyrelse och biblioteksstyrelse samt mål rörande granskning av sådant råds eller sådan styrelsens räkenskaper till domkapitlet och i andra mål till länsstyrelsen. Det åligger klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då sådant tillkännagivande ägde rum, som ock att inom fjorton dagar efter det tiden för besvärens inlämnande utgått till kyrkostämmans eller, där beslutet fattats av kyrkofullmäktige, till dessas ordförande in-

Föreslagen lydelse:

Med lån — — — även borgen.
Av Konungen — — — upptaga lånet.

67 §.

Att i visst fall länsstyrelsens godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande *följer av vad i 54 § tredje stycket sägs*.

Underställt beslut — — — därför uppgivas.

Över vägrad — — — hos Konungen.

68 §.

Medlem av — — — orättvis grund.

Besvären skola, jämte det överklagade beslutet, inom trettio dagar efter den dag, då tillkännagivande om verkställd justering av det över beslutet förda protokollet enligt 23 § ägde rum, dagen då det skedde likväl oräknad, ingivas, i mål, som avses i 2 § a), b), d), h) och k) ävensom i mål rörande val av ledamöter och suppleanter i kyrkoråd och biblioteksstyrelse samt mål rörande granskning av rådet eller styrelsens räkenskaper till domkapitlet och i andra mål till länsstyrelsen. Det åligger klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då sådant tillkännagivande ägde rum, som ock att inom fjorton dagar efter det tiden för besvärens inlämnande utgått till kyrkostämmans eller, där beslutet fattats av kyrkofullmäktige, till dessas ordförande in-

Gällande lydelse:

tats av kyrkofullmäktige, till des-
sas ordförande ingiva diariibevis
över att han besvärat sig.

Försummar klaganden — — —
i verkställighet.

Länsstyrelsen och — — — ge-
mensam behandling.

71 §.

För besvärs anförande mot be-
slut av kyrkoråd *eller skolråd* i så-
dana mål och ärenden, vilka rådet
på grund av föreskrifter i särskilda
författningar har att handlägga,
gäller vad i dessa författningar för
varje fall finnes stadgat.

I övrigt skall, där medlem av
församling ej nöjes åt kyrkorådets
eller skolrådets beslut, som icke är
av rent förberedande eller verk-
ställande art, vad i 68—70 §§ är
stadgat äga motsvarande tillämp-
ning. Där beslutet rör uteslutande
enskild persons förhållande, skall
dock tiden för talans fullföljande
räknas från den dag, då beslutet
genom utdrag av protokollet del-
gavs klaganden.

Utan hinder — — — annorledes
förordnar.

Föreslagen lydelse:

giva diariibevis över att han besvä-
rat sig.

Försummar klaganden — — —
i verkställighet.

Länsstyrelsen och — — — ge-
mensam behandling.

71 §.

För besvärs anförande mot be-
slut av kyrkoråd i sådana mål och
ärenden, vilka rådet på grund av
föreskrifter i särskilda författning-
ar har att handlägga, gäller vad i
dessa författningar för varje fall
finnes stadgat.

I övrigt skall, där medlem av
församling ej nöjes åt kyrkorådets
beslut, som icke är av rent förbere-
dande eller verkställande art, vad i
68—70 §§ är stadgat äga motsva-
rande tillämpning. Där beslutet rör
uteslutande enskild persons förhål-
lande, skall dock tiden för talans
fullföljande räknas från den dag,
då beslutet genom utdrag av pro-
tokollet delgavs klaganden.

Utan hinder — — — annorledes
förordnar.

*Denna lag träder i kraft den
1 januari 1955. Med lagens ikraft-
trädande upphävas lagarna den 12
juni 1936 (nr 282) angående an-
vändning i vissa fall av kommun
eller annan samfällighet tillhörig*

Föreslagen lydelse:
egendom och den 6 december 1946 (nr 727) om kommunal fondbildning, så ock vad i övrigt finnes i lag eller författning stridande mot lagen om församlingsstyrelse i dess nya lydelse.

Där skoldistrikt ej sammanfaller med lands- eller stadskommun, skola dock bestämmelserna i lagen om församlingsstyrelse i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse ävensom bestämmelserna i de enligt nästföregående stycke upphävda lagarna alltjämt tillämpas med avseende å folk- och fortsättnings-skoleväsendet i distriktet och vederbörande församling tillhörigt församlingsbibliotek.

Förekommer i lagen den 6 juni 1930 (nr 262) om skolstyrelse i vissa kommuner eller i annan särskild författning avseende skolväsendet hänvisning till vad om skolråd finnes stadgat, skall därvid åsyftad bestämmelse i lagen om församlingsstyrelse i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse alltjämt tillämpas.

Vad i 5 § lagen den 18 december 1953 (nr 754) om införande av kommunallagen stadgas skall, i den mån lagen om församlingsstyrelse i dess nya lydelse vinner tillämpning å församling, äga motsvarande giltighet beträffande i nämnda lagrum omförmälda slag av fonder, som den 1 januari 1955 finnas i församlingen.

Förslag

till

L a g**angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om
församlingsstyrelse i Stockholm.**

Härigenom förordnas, att 58 §, 62 § 3 mom. samt 69 och 70 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

58 §.

Penningar eller — — — eller värdehandlingar.

Penningmedel, som — — — å postgirokonto.

62 §.

3 mom. Om fondbildning gäller vad särskilt är stadgat.

69 §.

1 mom. För att — — — fem år.
Hurusom beslut angående kommunal fond skall i vissa fall för att

Föreslagen lydelse:

58 §.

Penningar eller — — — eller värdehandlingar.

Penningmedel, som — — — å postgirokonto.

Angående anbringande av medel, som församling enligt 62 § 3 mom. avsatt till fond, skall vad i 61 § andra stycket kommunallagen är stadgat äga motsvarande tillämpning.

62 §.

3 mom. Bestämmelserna i 50 § andra och tredje styckena kommunallagen om ianspråktagande av medel, som kommun uppburit såsom vederlag för anläggningstillgång eller på grund av försäkring av sådan tillgång, samt i 55—57 §§ samma lag om fondbildning skola äga motsvarande tillämpning å församling.

69 §.

1 mom. För att — — — fem år.
Att beslut angående fond skall i vissa fall för att vinna bindande

¹ Senaste lydelse, se beträffande 62 § 3 mom. 1942: 516, beträffande 69 § 1946: 496 och beträffande 70 § 1950: 293.

Gällande lydelse:

vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse föreskrives i lag om kommunal fondbildning.

Beslut, som — — — till Konungen.

2 mom. Församling äger — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar församling jämlikt lagen om kommunal fondbildning medel från annan församlingen tillhörig fond än kassaförlagsfond i stället för belopp som församlingen äger upplåna, skall församlingens lånerätt anses därigenom tagen i anspråk; dock må församling utan hinder av denna bestämmelse besluta att använda sin lånerätt för att ersätta sålunda nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Av Konungen — — — upptaga lånet.

70 §.

Hurusom i visst fall överståthållarämbetets godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande stadgas i lag om kommunal fondbildning.

Underställt beslut — — — därför uppgivas.

Över vägrad — — — hos Konungen.

Föreslagen lydelse:

kraft underställas Konungens prövning och fastställelse följer av vad i 62 § 3 mom. sägs.

Beslut, som — — — till Konungen.

2 mom. Församling äger — — — annan ordning.

Lån, som — — — nytt lån.

Nyttjar församling medel från annan, församlingen tillhörig enligt 62 § 3 mom. avsatt fond än kassaförlagsfond i stället för belopp som församlingen äger upplåna, skall församlingens lånerätt anses därigenom tagen i anspråk; dock må församling utan hinder av denna bestämmelse besluta att använda sin lånerätt för att ersätta sålunda nyttjade fondmedel.

Med lån — — — även borgen.

Av Konungen — — — upptaga lånet.

70 §.

Att i visst fall överståthållarämbetets godkännande erfordras för att giva gällande kraft åt beslut angående fondmedels anbringande följer av vad i 58 § tredje stycket sägs.

Underställt beslut — — — därför uppgivas.

Över vägrad — — — hos Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955.

I fråga om församling, som avses i lagen om församlingsstyrelse

i Stockholm, skall vad i 5 § lagen den 18 december 1953 (nr 754) om införande av kommunallagen stadgas äga motsvarande tillämpning beträffande i nämnda lagrum omnämnda slag av fonder, som den 1 januari 1955 finnas i församlingen.

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse av 5 § lagen den 12 juni 1931 (nr 201) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

Härigenom förordnas, att 5 § lagen den 12 juni 1931 angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

5 §.

Kyrkofullmäktige sammanträda så ofta ordföranden finner det nödigt, så ock när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, *magistraten* eller något av de särskilda församlingarnas kyrkoråd eller de flesta av fullmäktige sådant äska.

Föreslagen lydelse:

5 §.

Kyrkofullmäktige sammanträda så ofta ordföranden finner det nödigt, så ock när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare eller något av de särskilda församlingarnas kyrkoråd eller de flesta av fullmäktige sådant äska.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955.

Förslag

—
till

L a g

**angående ändrad lydelse av 40 § lagen den 13 juni 1919 (nr 293)
om ordning och villkor för ändring i kommunal
och ecklesiastik indelning.**

Härigenom förordnas, att 40 § lagen den 13 juni 1919 om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

40 §.

Skall ny församling bildas, åligge det domkapitlet att så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 oktober förordna präst att föra ordet i församlingens kyrkoråd ävensom att hålla kyrkostämma och sammanträde med kyrkfullmäktige för val av ordförande och vice ordförande samt kyrkoråd och skolråd.

I nybildad — — — nästföljande året.

Fullmäktige skola — — — av indelningsändringen.

Föreslagen lydelse:

40 §.

Skall ny församling bildas, åligge det domkapitlet att så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 oktober förordna präst att föra ordet i församlingens kyrkoråd ävensom att hålla kyrkostämma och sammanträde med kyrkfullmäktige för val av ordförande och vice ordförande samt kyrkoråd.

I nybildad — — — nästföljande året.

Fullmäktige skola — — — av indelningsändringen.

*Denna lag träder i kraft den
1 januari 1955.*

¹ Senaste lydelse, se 1930: 257.

Förslag

till

L a g

**angående ändrad lydelse av 62 § kommunala vallagen
den 6 juni 1930 (nr 253).**

Härigenom förordnas, att 62 § kommunala vallagen den 6 juni 1930 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Gällande lydelse:

62 §.

De i denna lag givna bestämmelserna om församling skola, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande kyrklig samfällighet *eller skoldistrikt*, som avses i 1 § lagen om församlingsstyrelse.

Erfordras särskilda föreskrifter om tillämpning av denna lag med avseende å kyrklig samfällighet *eller skoldistrikt*, som i första stycket sägs, meddelas sådana föreskrifter av Konungen.

Föreslagen lydelse:

62 §.

De i denna lag givna bestämmelserna om församling skola, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande kyrklig samfällighet, som avses i 1 § lagen om församlingsstyrelse.

Erfordras särskilda föreskrifter om tillämpning av denna lag med avseende å kyrklig samfällighet, som i första stycket sägs, meddelas sådana föreskrifter av Konungen.

*Denna lag träder i kraft den
1 januari 1955.*

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
19 mars 1954.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, *fråga om vissa ändringar i lagen om församlingsstyrelse, m. m.*, samt anför därvid följande.

Inledning.

Då de gamla primärkommunerna genom 1862 års kommunallagstiftningsreform uppdelades på tvenne med varandra principiellt sidoordnade kommunala enheter, den borgerliga kommunen och den kyrkliga kommunen eller församlingen, innebar detta närmast en fördelning av de lokala kommunala angelägenheterna på skilda, för vartdera förvaltningsområdet avsedda organ med därav betingad kompetensfördelning. I författningsregleringen för de angivna två förvaltningsområdena upprätthölls dock i övrigt en vittgående överensstämmelse såväl i sak som i form. Denna överensstämmelse bibehölls och utvecklades än mer vid 1930 års allmänna revision av kommunallagstiftningen; alla icke sakligt motiverade skiljaktigheter i författningarna utmönstrades så långt ske kunde. De den 6 juni 1930 utfärdade lagarna om församlingsstyrelse (nr 259) och om församlingsstyrelse i Stockholm (nr 260) bringades därigenom både till innehåll och uttryckssätt i så nära samstämmighet med de motsvarande författningarna på det borgerliga området, som kyrkoförsamlingarnas egenart och befogenhetsbegränsningar medgav.

1953 års kommunallagsreform. Genom proposition nr 210 framlade Kungl. Maj:t för 1953 års riksdag förslag till ny kommunallag, vilket med vissa jämkningar godkändes av riksdagen (rskr 1953: 419). Den nya lagen utfärdades den 18 december 1953 (nr 753) och träder i kraft den 1 januari 1955. Härigenom har de nuvarande särskilda lagarna om kommunalstyrelse på landet och i stad ersatts med en för de borgerliga primär-

kommunerna gemensam kommunallag. Denna ger i stort sett enhetliga bestämmelser för den kommunala organisationen i landskommuner, köpingar och städer.

De viktigaste nyheterna i kommunallagen innebär, såvitt för församlingsstyrelselagstiftningens del är av betydelse, i huvudsak följande.

Kommunalstämman och allmänna rådstugan avskaffas och beslutanderätten i samtliga kommuner tillägges fullmäktige.

Kommunens styrelse utgöres på landet av kommunalnämnden och i stad av drätselkammaren. Magistratens befattning med kommunalstyrelsen upphör. För de största städerna öppnas möjlighet att med bibehållande av drätselkammaren som specialorgan på det finansiella området inrätta en styrelse av särskild typ benämnd stadskollegium. Kommunens styrelse väljes av fullmäktige för fyra år, räknat från och med den 1 januari året näst efter det, då val till styrelsen skett. Valet förrättas i december året näst efter det, då allmänna val av fullmäktige ägt rum. Antalet ledamöter i kommunens styrelse bestämmes av fullmäktige men må dock icke vara under fem.

I fråga om de olika organens verksamhetsformer innefattar lagen åtskilliga nyheter. Sålunda har interpellationsrätten i fullmäktige reglerats, en ny form för kommunala tillkännagivanden skapats genom att kommunerna ålägges anordna en kommunens anslagstavla samt en allmän jävsregel införts för fullmäktige och ledamöter av nämnder och styrelser. Vidare har nya bestämmelser meddelats om valbarhet till kommunala uppdrag och om avsägelse rätt.

Reglerna om kommunernas drätsel har sammanförts och systematiserats. I samband därmed har vissa ändringar av saklig natur företagits. I anslutning till en allmän regel rörande det kommunala förmögenhetsskyddet har intagits en bestämmelse i huvudsak motsvarande den som nu finnes införd i första stycket av lagen den 12 juni 1936 (nr 282) angående användning i vissa fall av kommunen eller annan samfällighet tillhörig egendom. Beträffande utgifts- och inkomststaten har stadgats, att däri skall upptagas det belopp, vartill nästföregående års underskott respektive överskott uppgår enligt det avslutade räkenskapsåret, medan enligt gällande bestämmelser kommunen äger upptaga antingen det löpande årets beräknade brist eller behållning eller näst föregående års bokförda brist och behållning.

Gällande bestämmelser om kommunernas fondbildning är meddelade i lagen den 6 december 1946 (nr 727) om kommunal fondbildning. Denna lag gäller — förutom för borgerlig primärkommun — för församling, särskilt skoldistrikt, municipalsamhälle, fattigvårdssamhälle och landsting. I den nya kommunallagen har fondbildningslagens bestämmelser i vad avser de borgerliga primärkommunerna inarbetats. I samband därmed har ifrågasvarande regler översetts i förenklande syfte i såväl formellt som sakligt hänseende.

De nu blott för kommunalnämnd och drätselkammare stadgade bestämmelserna beträffande medelsförvaltningen har utsträckts till att avse medelsförvaltande kommunala organ över huvud taget. Nuvarande regler angående placering av fondmedel skall tillämpas med avseende å samtliga penningmedel, som kommunalt organ har om händer. Reglerna om medelsförvaltning skall vidare tillämpas beträffande medel, som kommunalt organ innehar för annans räkning. Minimiantalet revisorer har ökats från två till tre. Revisorernas inventeringsrätt har utvidgats till att omfatta alla penningmedel och värdehandlingar, som omhänderhaves av kommunalt organ.

Rätten att anföra besvär, som enligt nuvarande bestämmelser avser blott beslut av det representativa organet samt kommunalnämnd och drätselkammare, har utsträckts till att även avse beslut av de särskilda nämnderna. Tiden för anförande av besvär, som för närvarande är olika bestämd för landskommun och för stad, är bestämd till tre veckor. Kommun har medgivits rätt att utse en särskild nämnd, besvärsnämnd, med befogenhet att på materiella grunder pröva besvär i tjänstetillsättningsärenden och vissa andra frågor rörande kommunala befattningshavare.

De tillämpningsfrågor, som uppkommer vid övergång till den nya ordningen, är reglerade i lagen den 18 december 1953 (nr 754) om införande av kommunallagen. Därjämte har av kommunallagsreformen föranledda ändringar vidtagits i lagen om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning, kommunala vallagen och lagen om val till riksdagen (SFS 755—757).

Revision av församlingsstyrelselagstiftningen. Samtidigt med avlåtandet av propositionen angående kommunallagsreformen — den 30 april 1953 — utverkade jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att inom ecklesiastikdepartementet verkställa översyn av gällande församlingsstyrelselagstiftning. Därvid underströk jag — efter att ha berört den strävan till likformighet i kommunallagstiftningen, som satt sin prägel på de tidigare författningsrevisionerna på området och som nu åter aktualiserades genom det framlagda kommunallagsförslaget — angelägenheten av att en utredning kom till stånd för uppnående av en anpassning av den kyrkliga kommunallagstiftningen till den föreslagna nya kommunallagen samt att härför nödiga ändrade bestämmelser om möjligt kunde vinna tillämpning samtidigt med denna lags ikraftträdande, vilket avsågs skola ske den 1 januari 1955. Jag framhöll vidare, att utgångspunkten för utredningen borde vara att, i den mån icke sakliga skäl betingade skiljaktigheter, överensstämmelse borde råda i form och innehåll mellan de kyrkliga och de borgerliga kommunalförfattningarna. Sådan överensstämmelse borde i synnerhet eftersträvas mellan församlingsstyrelselagarnas och den nya kommunallagens regler på sådana områden, där för de sistnämnda låge till grund ett mera principiellt ställningstagande, såsom med avseende å valbarhet till kommunala uppdrag och

avsägelserätt, jäv för fullmäktige och nämndledamöter, besvärserätt och besvärstid samt i fråga om upptagandet i lagen av erforderliga bestämmelser om fondbildning och vad därmed sammanhörde.

I nu avsedda sammanhang tog jag även upp frågan om den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning och anförde därom följande.

Enligt för närvarande gällande bestämmelser i allmänna församlingsstyrelselagen framstår folk- och fortsättningsskoleväsendet alltjämt i princip såsom en den kyrkliga kommunens, församlingens, angelägenhet, ehuru detta i verkligheten numera är förhållandet allenast i ett fåtal fall. 1951 års skolstyrelseutredning, som har till uppgift att behandla vissa frågor rörande den blivande enhetsskolans ledning och lokala organisation m. m., har i skrivelse den 22 april 1953 anmält, att utredningen under sitt arbete funnit anledning att till övervägande upptaga spörsmålet om den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning, och i en promemoria redovisat resultatet av dessa sina överväganden. Skolstyrelseutredningen, som härvid funnit det angeläget, att församlingsstyrelselagens nuvarande bestämmelser i berört hänseende ersättes med en allmän regel om den borgerliga kommunen såsom huvudman för det obligatoriska skolväsendet, framhåller i sin skrivelse, att härav påkallade författningsändringar bör genomföras senast i samband med den omorganisation av skolans lokala ledning, som utredningen har för avsikt att föreslå.

De sakkunniga torde böra upptaga till övervägande jämväl den av skolstyrelseutredningen sålunda väckta frågan. I anslutning härtill bör de sakkunniga även undersöka i vad mån — efter ett genomförande av den av skolstyrelseutredningen sålunda påkallade författningsrevisionen eller eljest numera — skäl föreligger att bibehålla huvudstadens församlingar vid någon av dem jämlikt lagen om församlingsstyrelse i Stockholm för närvarande tillkommande befogenheter med avseende å ärenden rörande folk-skoleväsendet därstädes. De sakkunniga bör, i den mån så finnes erforderligt, i här berörda frågor söka kontakt med 1951 års skolstyrelseutredning.

I anknytning till frågan om skolväsendets kommunalrättsliga ställning — framhöll jag vidare — syntes det naturligt att till prövning även upptaga de vid upprepade tillfällen framförda yrkandena om överförande av folkbiblioteksväsendet i dess helhet till den borgerliga kommunen.

Efter att ha påpekat att de nuvarande bestämmelserna om församlingarnas självstyrelsebefogenheter borde även i andra hänseenden närmare över ses och att i samband därmed en över hela linjen klarare gränsdragning mellan de kyrkliga och de borgerliga kommunernas kompetensområden borde eftersträvas erinrade jag om att jämväl vissa spörsmål avseende församlingarnas inre organisation samt kompetensregleringen mellan församlingsstyrelseorganen inbördes hade aktualiserats. Jag nämnde därvid bland annat, att i ett den 18 februari 1953 avgivet sakkunnigbetänkande med förslag till vissa ändringar i 1950 års kollektkungörelse berörts frågan, huruvida de föreslagna ändrade kollektbestämmelserna kunde i vissa delar påkalla ändringar i församlingsstyrelselagarna. Jag framhöll vidare, att de sakkunniga även borde uppmärksamma i vad mån ett genomförande av en

ändrad pastoratsindelning och församlingsprästerlig tjänsteorganisation i anledning av de av pastoratsindelningssakkunniga föreslagna allmänna riktlinjerna (SOU 1953:11) kunde aktualisera behov av särskilda jämkningar i den gällande församlingsstyrelseorganisationen.

Beträffande utredningsarbetets bedrivande påpekade jag, att de sakkunniga borde av förut antydda skäl främst taga i sikte att förslag till av kommunallagsreformen betingade ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen skulle kunna föreläggas 1954 års riksdag. Samma behandlingsordning syntes påkallad beträffande de av skolstyrelseutredningens förutnämnda hemställan föranledda författningsändringarna.

Med stöd av det erhållna bemyndigandet tillkallades såsom sakkunniga för att verkställa den avsedda översynen av församlingsstyrelselagstiftningen f. d. lagmannen O. A. Löthner, tillika ordförande, samt kanslirådet N.-E. Brolin, numera hovrättsrådet S. G. Ekblom, pol. mag. E. A. S. Forsslund, ledamoten av riksdagens andra kammare, kontraktsprosten E. C. Hoppe, sekreteraren i svenska stadsförbundet F. J. Kaijser och andre vice talmannen i riksdagens andra kammare, redaktören A. Olsson.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen *församlingsstyrelsekommittén*, har med skrivelse den 1 december 1953 överlämnat en *promemoria med förslag till vissa av kommunallagsförslaget m. m. aktualiserade ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen*.

Över kommitténs promemoria har *yttranden* avgivits av samtliga domkapitel, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Kronobergs, Malmöhus, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Västerbottens län samt kammarkollegiet, statskontoret och skolöverstyrelsen ävensom svenska landskommunernas förbund, svenska stadsförbundet, svenska pastoratens riksförbund, svenska kyrkans diakonistyrelse och svenska prästförbundet. Vid överståthållarämbetets yttrande har fogats av ämbetet infordrade utlåtanden från församlingsdelegerade och stadsfullmäktige i Stockholm. Ett par länsstyrelser har överlämnat från vissa kyrkoråd inhämtade utlåtanden.

Församlingsstyrelsekommittén anför i sin promemoria inledningsvis, att det skulle ha varit fördelaktigast, om den åt kommittén uppdragna översynen av församlingsstyrelselagstiftningen kunnat avslutas så tidigt, att fullständiga förslag till nya församlingsstyrelselagar kunnat föreläggas 1954 års riksdag. Med hänsyn framför allt till att översynen enligt kommitténs direktiv skall ske jämväl ur andra synpunkter än som betingas av församlingsstyrelselagstiftningens anpassning efter kommunallagen, vore detta enligt kommitténs mening emellertid icke möjligt. I den mån det befinnes erforderligt, att församlingsstyrelselagstiftningen samordnas med kommunallagen redan i samband med dennas ikraftträdande måste detta, framhåller kommittén, därför ske genom provisoriska lagstift-

ningsåtgärder. Kommittén har undersökt i vilken omfattning sådana åtgärder kunde vara påkallade och redogör i promemorian för sin syn på förevarande spørsmål.

I samband med undersökningen av behovet av provisoriska lagstiftningsåtgärder, som aktualiseras av kommunallagsreformen, har kommittén även ansett sig böra pröva i vad mån andra frågor påkallade provisoriska ändringar inom församlingsstyrelselagstiftningen. De frågor, som kommittén därvid främst ägnat uppmärksamhet, sammanhänger med de i kommitténs direktiv berörda frågorna angående ändrade bestämmelser om kollektor samt angående den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning.

Kommitténs i den framlagda promemorian redovisade ståndpunktstaganden och förslag avser sålunda frågor angående ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen, som *dels* aktualiseras av kommunallagsreformen, *dels* står i samband med ändrade bestämmelser om kollektor och *dels* sammanhänger med den av 1951 års skolstyrelseutredning väckta frågan om den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning.

Kommittén har utarbetat förslag till

1. lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;
2. lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm; samt
3. lag om ändrad lydelse av 5 § lagen den 12 juni 1931 (nr 201) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

Jag anhåller nu att få närmare redogöra för de av kommittén i promemorian behandlade särskilda frågorna.

Av kommunallagsreformen aktualiserade ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen.

Församlingsstyrelsekommittén.

Allmänna synpunkter. Efter att ha lämnat en översikt över de viktigaste nyheterna i det genom propositionen 1953: 210 framlagda kommunallagsförslaget, anför kommittén följande.

På de allra flesta av de punkter, där förslaget innebär en omreglering av gällande rätt, råder nu en mer eller mindre fullständig överensstämmelse såväl i form som i sak mellan de borgerliga kommunalförfattningarna eller endera av dem, å ena, samt församlingsstyrelselagarna, å andra sidan. Kommittén anser, att även i fortsättningen såvitt möjligt enhetliga regler bör gälla i nu ifrågavarande hänseenden för de borgerliga kommunerna och församlingsstyrelselagarnas anpassning efter kommunallagsförslaget måste göras till föremål för fortsatt övervägande och är därför ej beredd att nu

lägga fram ett fullständigt utformat förslag till sådan anpassning. Därtill kommer att ett sådant förslag skulle innebära många och ingripande ändringar i de nuvarande församlingsstyrelselagarna, vilka i sålunda ändrat skick skulle gälla endast under en kortare övergångstid. Genom ett överförande i större skala av nyheterna i kommunallagsförslaget till gällande församlingsstyrelselagar kunde lätt uppstå olägenheter vid tillämpningen. Vad nu sagts gäller även därest ändringarna skulle begränsas till de punkter, beträffande vilka kommittén redan nu ansett sig kunna taga ståndpunkt för en anpassning. Kommittén har därför kommit till det resultatet, att provisoriska lagstiftningsåtgärder i förevarande avseende bör begränsas till de fall, där de visar sig oundgängligen nödvändiga eller där verklig olägenhet skulle uppstå om en anpassning av församlingsstyrelselagstiftningen efter kommunallagen ej komme till stånd omedelbart i samband med dess ikraftträdande. Kommittén har punkt för punkt granskat kommunallagsförslaget och församlingsstyrelselagarna ur nu berörda synpunkt och därvid funnit att en anpassning i flertalet fall utan större olägenhet skulle kunna anstå någon tid efter den nya kommunallagens ikraftträdande. Det kan i det sammanhanget erinras om att i fråga om valbarhetsvillkor och besvärstid för närvarande olika regler gäller, i förra fallet mellan allmänna församlingsstyrelselagen och lagarna om kommunalstyrelse på landet och i stad samt i senare fallet mellan församlingsstyrelselagen och lagen om kommunalstyrelse i stad utan att i någotdera fallet någon större olägenhet därav försports. Endast i ett fåtal hänseenden har kommittén funnit provisoriska lagstiftningsåtgärder vara påkallade. Delvis nödvändiggöres de åtgärder, varom här är fråga, av kommunalstämmans och allmänna rådstugans avskaffande samt upphävandet av magistratens befattningsmed kommunalstyrelsen och delvis påkallas åtgärderna av de nyheter, som kommunallagsförslaget innefattar rörande den kommunala fondbildningen och vissa därmed sammanhängande ämnen.

Ändringar föranledda av kommunalstämmans och allmänna rådstugans avskaffande. Enligt 9 § första stycket allmänna församlingsstyrelselagen tillkommer rättighet att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut envar inom församlingen mantalsskriven person, som är medlem av svenska kyrkan och äger utöva rösträtt å kommunalstämma eller, i stad, å allmän rådstuga. I avseende å utövning av rösträtt å kyrkostämma och sådan rätts överlåtande till annan person skall — enligt 10 § första stycket samma lag — vad som är stadgat för kommunalstämma på landet och allmän rådstuga i stad äga motsvarande tillämpning.

Kommunalstämmans och allmänna rådstugans avskaffande medför, att nyssnämnda lagrum måste ändras. I anledning härav föreslår kommittén, att där förekommande hänvisningar till de för kommunalstämman och allmänna rådstugan gällande bestämmelserna ersättes med fullständiga regler.

Ändringar, föranledda av magistratens utmönstring ur den kommunala organisationen. Enligt 14 § 2 mom. allmänna församlingsstyrelselagen skall extra kyrkostämma hållas bland annat när magistraten eller (stadsstyrelsen) sådant äskar. I 34 § andra stycket samma lag finnes motsvarande stadgande beträffande kyrkofullmäktige.

Stadsstyrelserna avskaffades år 1932. Genom en den 17 juni 1932 (nr 269) utfärdad lag om överflyttande å kommunalborgmästare av magistrat eller stadsstyrelse åliggande bestyr är föreskrivet, att vad i lag eller författning är stadgat med avseende å magistrat, ledamot av magistrat, stadsstyrelse eller ordförande i stadsstyrelse skall i stad, där magistrat eller stadsstyrelse ej finnes, äga tillämpning med avseende å kommunalborgmästare, såvitt ej annat blivit särskilt stadgat.

Enligt 5 § lagen den 12 juni 1931 (nr 201) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg har magistraten därstädes tillagts befogenhet att påkalla kyrkofullmäktigesammanträde. I lagen om församlingsstyrelse i Stockholm har däremot icke stadgats någon befogenhet för magistraten i här berört hänseende.

Såsom tidigare nämnts innebär den nya kommunallagen, att magistratens befattning med kommunalstyrelsen upphör. Detta medför bland annat, att magistraten förlorar sin nuvarande rätt att påkalla extra sammanträde med stadsfullmäktige.

Kommittén föreslår, att magistratens eller borgerligt kommunalt organs befogenheter att påkalla extra sammanträde med kyrkostämma eller kyrkofullmäktige upphör och i följd härav betingade ändringar i nu avsedda lagrum vidtages.

Ändringar, föranledda av kommunallagens regler om fondbildning m. m. Bestämmelserna i 1946 års lag om kommunal fondbildning har — såsom förut nämnts — i vad avser de borgerliga primärkommunerna inarbetats i den nya kommunallagen. I samband därmed har ifrågakarande regler översetts i förenklande syfte.

Kommittén påpekar, att de här avsedda stadgandena i den nya kommunallagen föga skiljer sig från fondbildningslagens bestämmelser, och anför vidare:

Ur saklig synpunkt skulle det därför enligt kommitténs mening ej möta något större hinder mot att under en övergångstid tillämpa kommunala fondbildningslagen på församlingarna, ehuru en enklare reglering av fondbildningen införts för de borgerliga kommunernas del. Lagtekniskt blir emellertid en sådan ordning mindre tillfredsställande. Fondbildningslagen skulle behålla sin nuvarande avfattning, vilken genom användningen av orden kommunal och kommun skjuter de borgerliga kommunerna i förgrunden, men samtidigt urholkas tillämpningsområdet i mycket väsentlig grad genom att fondbildningen för dessa kommuners vidkommande blir reglerad i kommunallagen. Kommunala fondbildningslagen blir med andra ord ej tillämplig på kommunerna. Ett bibehållande av fondbildningslagen efter kommunallagens ikraftträdande kan därför lätt vålla misstag om vad som är gällande rätt. Med hänsyn härtill synes det önskvärt, att fondbildningslagen upphäves från den 1 januari 1955. Såvitt församlingsstyrelselagstiftningen angår förutsätter detta, att de regler kommunallagen innehåller beträffande fondbildning och medelsplacering, erhåller motsvarande tillämp-

ning i fråga om församlingarnas fondbildning. Såsom av det förut anförda framgår är fondbildningslagen tillämplig även på landstingen och Stockholms stad. Enligt ett förslag till ny landstingslag, som torde komma att framläggas för 1954 års riksdag och avses träda i kraft den 1 januari 1955, avses fondbildningen för landstingens del bli reglerad i landstingslagen. Enligt vad kommittén inhämtat ämnar vidare de sakkunniga, som är sysselsatta med översyn av kommunalstyrelselagen för Stockholm, förorda, att fondbildningslagen från den 1 januari 1955 ej vidare skall äga tillämpning på huvudstaden. Genomföres samtliga de ifrågasatta lagändringarna, föreligger förutsättningar för att upphäva fondbildningslagen i dess helhet från den 1 januari 1955.

De bestämmelser, som nu finnes i 1936 års lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom, har — framhåller kommittén — såvitt rör borgerlig primärkommun, motsvarighet i 50 § andra och tredje styckena samt 57 § andra stycket kommunallagsförslaget. Sistnämnda stadgande ingår direkt bland fondbildningsreglerna i förslaget men även bestämmelsen i 50 § andra stycket står i nära sammanhang med dessa regler genom att 57 § första stycket hänvisar till densamma. Enligt kommitténs mening bör därför, i samband med att kommunallagens fondbildningsregler göres tillämpliga på församlingarna, detta även ske i fråga om vad i 50 § andra och tredje styckena är föreskrivet angående användning i vissa fall av kommun tillhörig egendom.

Under återopande av vad som här återgivits föreslår kommittén, att för ändamålet erforderliga ändringar vidtages i 54, 58, 66 och 67 §§ lagen om församlingsstyrelse samt i 58, 62 § 3 mom. ävensom 69 och 70 §§ lagen om församlingsstyrelse i Stockholm. Vidare föreslås, att i samband med att bestämmelser angående lagändringarnas ikraftträdande meddelas, stadganden införes motsvarande dem som intagits i 5 § lagen om införande av kommunallagen.

Yttranden.

Vid promemorians remissbehandling har vad kommittén anført och föreslagit i avsnittet rörande av kommunallagsreformen aktualiserade ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen i stort sett lämnats utan erinran.

Kammarkollegiet har i nu ifrågavarande sammanhang anført bland annat följande.

Lagen om kommunal fondbildning och lagen angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom skall enligt 1 § lagen om införande av kommunallagen från och med den 1 januari 1955 ej vidare äga tillämpning å landskommun, köping, municipalsambälle eller annan stad än Stockholm. Enligt framlagda särskilda förslag skall förstnämnda två lagar från samma tidpunkt upphöra att gälla även i fråga om landsting, församlingar och Stockholms stad. Församlingsstyrelsekommittén uttalar att, därest de sålunda ifrågasatta lagändringarna genomföres, förutsättningar föreligger för att upphäva fondbildningslagen i dess helhet från

den 1 januari 1955. I anledning av detta uttalande må framhållas att ett fullständigt upphävande av fondbildningslagen och lagen angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom synes innebära att inga författningsbestämmelser om fondbildning skulle komma att gälla för de särskilda skoldistrikt, som alltjämt kommer att finnas efter den 1 januari 1955. Enligt kollegiets mening kan det icke uteslutas att behov av fonderingsbestämmelser kan komma att föreligga för dessa skoldistrikt jämväl efter utgången av år 1954.

Kommittén torde vid utarbetandet av promemorian icke ha haft möjlighet att beakta de förslag och rekommendationer om åtgärder för vinnande av större enhetlighet i fråga om besvärstiden i administrativa mål, som framlagts av besvärssakkunniga (SOU 1953: 30). Kollegiet har för sin del i remissyttrande över nämnda sakkunnigas betänkande ställt sig frågande till de sakkunnigas mening att, efter en reform i enlighet med de sakkunnigas förslag, goda förutsättningar borde finnas för att hos allmänheten skapa insikt om att den, som vill föra talan hos högre myndighet, vanligen hade tre veckor på sig för ändamålet. Därest emellertid proposition på grundval av besvärssakkunnigas förslag avlättes till innevarande års riksdag, synes böra övervägas om icke besvärstiden i 68 § lagen om församlingsstyrelse redan i år bör ändras från trettio dagar till tre veckor. Det torde nämligen kunna sägas ligga bäst i linje med besvärssakkunnigas allmänna ståndpunkt, att alla de tillfällen, som erbjuder sig att samtidigt ändra skilda besvärstider till den förutsatta normala å tre veckor, blir utnyttjade.

Länsstyrelsen i Örebro län anser sig böra understryka önskvärdheten att den av kommunallagsreformen föranledda, definitiva översynen av församlingsstyrelselagstiftningen företages så snart som möjligt. Det kan exempelvis icke vara lämpligt — påpekar länsstyrelsen — att under en längre tid olika besvärstider gäller för överklagande av kommunalfullmäktiges och kyrkofullmäktiges beslut. Kommittén har enligt länsstyrelsens mening underskattat betydelsen av bristande överensstämmelse på här avsedda punkt.

Departementschefen.

I direktiven för församlingsstyrelsekommittén framhöll jag såsom önskvärt, att av den förutsatta kommunallagsreformen betingade ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen kunde sättas i tillämpning samtidigt med nämnda reform. Av denna anledning borde kommittén främst taga i sikte, att förslag till sådana ändringar skulle kunna framläggas för 1954 års riksdag. I sin nu avlämnade promemoria har kommittén emellertid uttalat, att den funnit vissa frågor rörande församlingsstyrelselagstiftningens anpassning efter den nya — den 1 januari 1955 ikraftträdande — kommunallagen måste göras till föremål för fortsatt övervägande inom kommittén och att den därför ej vore beredd att redan framlägga ett fullständigt utformat förslag till dylik anpassning. På grund härav och av vissa andra i promemorian anförda skäl har kommittén föreslagit provisoriska lag-

stiftningsåtgärder i de fall, där ändring befinnes oundgängligen nödvändig eller där verklig olägenhet skulle uppstå, om en anpassning av församlingsstyrelselagstiftningen efter den nya kommunallagen ej komme till stånd samtidigt med dennas ikraftträdande. Från nu angivna synpunkter har kommittén framlagt förslag till sådana ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen, som påkallas av att med kommunallagsreformens ikraftträdande kommunalstämman och allmänna rådstugan avskaffas, magistraten utmönstras ur den kommunala organisationen och nya regler införes om kommunal fondbildning. De föreslagna ändringarna avser *dels* 9 § första stycket, 10 § första stycket, 14 § 2 mom., 34 § andra stycket samt 54, 58, 66 och 67 §§ allmänna församlingsstyrelselagen, *dels* 58 §, 62 § 3 mom. samt 69 och 70 §§ lagen om församlingsstyrelse i Stockholm, *dels* ock 5 § lagen om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg. Enligt kommitténs mening bör vidare i samband med ändringarna av allmänna församlingsstyrelselagen och lagen om församlingsstyrelse i Stockholm meddelas övergångsstadganden motsvarande 5 § lagen om införande av kommunallagen.

Kommittén har icke ansett sig böra föreslå en anpassning av allmänna församlingsstyrelselagens föreskrift om besvärstid efter den nya kommunallagens bestämmelse i berörda hänseende. En dylik anpassning skulle innebära en förkortning av den förstnämnda lagens besvärstid från trettio dagar till tre veckor. Enligt kammarkollegiets mening synes emellertid en ändring av allmänna församlingsstyrelselagen även på denna punkt böra övervägas.

För egen del anser jag mig i förhandenvarande läge böra förorda de av kommittén föreslagna provisoriska lagstiftningsåtgärderna. Jag tillstyrker därför, att de förut angivna lagrummen i allmänna församlingsstyrelselagen, lagen om församlingsstyrelse i Stockholm och lagen om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg ändras i enlighet med vad kommittén föreslagit. I samband med ändringarna av de två förstnämnda lagarna synes övergångsstadganden av i stort sett det innehåll, som kommittén föreslagit, även böra meddelas.

Vad beträffar frågan om ändring av allmänna församlingsstyrelselagens föreskrift om besvärstid får jag erinra om att Kungl. Maj:t den 26 februari 1954 — på hemställan av chefen för justitiedepartementet — beslutit inhämta lagrådets utlåtande över bland annat ett inom nämnda departement upprättat förslag till lag om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut. Lagrådets utlåtande i anledning av remissen har ännu icke avgivits. Enligt nämnda lagförslag skall för annan klagande än menighet gälla en besvärstid av tre veckor, om ej annat följer av lag eller författning. I anslutning till lagförslaget framläggande har i fråga om besvärstid i administrativa mål och ärenden förordats en övergång till tre veckor såsom en i allmänhet gällande besvärstid och vidtagande av därav

påkallade ändringar i särskilda lagar och författningar. Därvid har dock förutsatts, att särbestämmelser om besvärstid skall kunna kvarstå i särskilda författningar under ett övergångsskede även i sådana fall, där det sakligt sett kan vara motiverat att övergå till den allmänna regeln om besvärstid.

I fråga om allmänna församlingsstyrelselagen anser jag det icke nödvändigt, att dess föreskrift om besvärstid nu bringas i överensstämmelse med den nya kommunallagens bestämmelse och nyssnämnda allmänna norm om tre veckors besvärstid. Såsom kommittén framhållit synes här avsedd ändring i stället böra tills vidare anstå.

Kommittén har på anförda skäl uttalat sig för ett upphävande av 1946 års kommunala fondbildningslag från och med den 1 januari 1955. I detta sammanhang torde jag få erinra om att förslag till ny landstingslag framlagts i proposition nr 119 till årets riksdag. Enligt detta lagförslag skall fondbildningslagen ävensom 1936 års lag angående användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom icke längre äga tillämpning å landsting. Jag torde vidare få nämna, att chefen för inrikesdepartementet senare denna dag ämnar föreslå provisorisk lagstiftning angående kommunal fondbildning för Stockholm, innebärande bland annat att berörda lagar av år 1936 och 1946 icke längre skall äga tillämpning å Stockholms stad. Dessa båda lagar gäller enligt sin lydelse även beträffande fattigvårdssamhälle, som avses i 6 § lagen om fattigvårdsstyrelse. Några sådana fattigvårdssamhällen finnes emellertid icke för närvarande och något behov av att tillskapa dylika fattigvårdssamhällen torde numera — efter kommunindelningsreformens genomförande — icke föreligga. Med hänsyn till det anförda och då enligt av mig förordade ändringar i allmänna församlingsstyrelselagen och lagen om församlingsstyrelse i Stockholm den nya kommunallagens bestämmelser om fondbildning m. m. framdeles skall äga motsvarande tillämpning å församling, föreslår jag, att förutnämnda lagar av år 1936 och 1946 upphäves från och med den 1 januari 1955. I anledning av vad kammarkollegiet framhållit rörande kommitténs förslag i förevarande del torde dock dessa båda lagar böra övergångsvis fortfarande gälla beträffande vissa skoldistrikt.

Församlingsstyrelselagstiftningen och kollektväsendets reglering.

Gällande bestämmelser angående kollekt m. m.

Gällande bestämmelser angående kollekt är meddelade i kungörelsen den 30 december 1953 (nr 739) angående kollekt, vilken trädde i kraft den 1 januari 1954. Samtidigt upphävdes den tidigare kollektkungörelsen av den 1 december 1950 (nr 613).

Beträffande kollekt skiljes i gällande kungörelse mellan å ena sidan kollekt, som upptages i samband med sådan ordinarie gudstjänst i svensk kyrkoförsamling (ottesång, högmässa eller aftonsång) och som jämlikt vad för de särskilda orterna gäller förrättas å sön- eller helgdag eller å annan behörigen bestämd plats, dit gudstjänst i stället förlagts, samt å andra sidan kollekt, som upptages vid annan i svensk kyrkoförsamling förrättad allmän gudstjänst eller offentlig andaktsstund. Beträffande kollekt av sistnämnda slag stadgas i 1 § tredje stycket, att den må upptagas efter ty som pastor i församlingen eller — med dennes medgivande — annan därvid tjänstförrättande präst finner önskvärt och som med svenska kyrkans gudstjänstordning är förenligt. I fråga om kollekt av förstnämnda slag gives däremot mera ingående regler. Sådan kollekt må enligt 1 § första stycket upptagas till understödjande av svenska kyrkans mission, sjömansvård och diakoni, församlingsvård och övriga verksamhet, ävensom till annan verksamhet, som det kan anses angeläget för svenska kyrkan att stödja. Kollekt, som avses i sistberörda bestämmelse, indelas enligt 2 § i rikskollekt, stiftskollekt och församlingskollekt. Ifrågavarande kollekt upptages, rikskollekt i rikets samtliga församlingar eller i vissa angivna församlingar, stiftskollekt inom församlingar i vederbörande stift och församlingskollekt i vederbörande församling. I motsats till vad som var fallet enligt 1950 års kungörelse saknar enligt nu gällande kungörelse kollektändamålets huvudsakliga lokalisering betydelse för kollekttypen. Sålunda kan enligt denna kungörelse församlingskollekt upptagas för de i 1 § första stycket angivna ändamålen oavsett om detta ändamål är lokaliserat till vederbörande församling eller icke. Befogenheten att besluta om upptagande av kollekt och om ändamålet med densamma tillkommer enligt 3 § i fråga om rikskollekt Kungl. Maj:t, i fråga om stiftskollekt domkapitlet och i fråga om annan församlingskollekt än i 1 § tredje stycket sägs församlingen. Församlingens beslutanderätt utövas av kyrkostämman respektive kyrkofullmäktige. Enligt 5 § skall i varje kyrka eller annan församlingens gudstjänstlokal, där gudstjänst regelbundet firas, finnas en kollektbok, i vilken beloppet av influtna kollektmedel införes. Om i församlingen tillfälliga gudstjänstlokaler finnes äger domkapitlet utfärda föreskrifter hur därstädes skall med upptagande av kollekt förfaras. I samma paragraf meddelas även detaljerade föreskrifter rörande kollektredovisningen. Enligt 6 § skall kollektboken jämte kollektträkskaperna granskas av de för kyrkorådets räkenskaper utsedda revisorerna. Kyrkorådet har enligt 7 § kungörelsen att utöva en viss granskning av församlingskollekts användning.

Till grund för den revision av kollektbestämmelserna, som skett genom utfärdandet av 1953 års kungörelse, låg bland annat ett av direktorn i svenska kyrkans diakonistyrelse W. N. Schröder — i egenskap av särskild tillkallad sakkunnig inom ecklesiastikdepartementet — den 18 februari 1953 avgivet betänkande i ämnet (stencilerat).

Den sakkunnige har i sitt betänkande anfört vissa principiella synpunkter på kollektivväsendet, vilka torde kunna sammanfattas sålunda:

Kollekten är ett gudstjänstmoment. Det svarar mot ett religiöst behov att i gudstjänsten skall ingå givande. Därför torde inga andra allmänna krav ställas på en kollekt än att den skall gälla sådant ändamål, som kan och bör vara föremål för omsorg av en evangelisk luthersk församling i dess egenskap av gudstjänstfirande menighet.

Kollekten har ingenting gemensamt med upptagande av avgift. En påbjuden kollekt innebär endast att den enskilde kyrkobesökaren beredes tillfälle att delta i en frivillig gåvohandling i gudstjänsten. Därför torde beslutanderätten i fråga om kollektändamål icke tillkomma de myndigheter, som har att besluta om upptagande av avgifter, utan tillkomma dem, som inom kyrkohandbokens ram äger besluta om anordningar vid gudstjänsten, nämligen i fråga om församling, pastor och kyrkoråd, i fråga om stift domkapitlet samt i fråga om hela riket Kungl. Maj:t.

Kollekt utgör — som själva ordet säger — ett sammanskott, en gemenskapshandling. Denna givandets gemenskap kan omfatta en församling, ett stift eller hela svenska kyrkan. I den betydelsen kan man tala om församlingskollekt, stiftskollekt och rikskollekt. Men dessa beteckningar torde ej få utsäga något om kollektmottagaren, t. ex. att en församlingskollekt ej får gälla andra ändamål än sådana som ligger inom församlingens egna gränser. Kollektens egenskap av frivillig kärleksgåva medför, att den — till skillnad från utdebiterade medel o. dyl. — likväl kan avse ett ändamål utanför det område, där kollekten upptages, som inom detsamma.

I sitt betänkande föreslog den sakkunnige åtskilliga ändringar i 1950 års kollektkungörelse. Av ifrågasatt ändringsförslag torde i detta sammanhang blott behöva omnämnas följande två. Den i nämnda kungörelse stadgade begränsningen av de ändamål, för vilka församlingskollekt finge upptagas, till endast sådana angelägenheter, som församlingen ägde själv vårda, föreslogs skola upphöra. Befogenheten att besluta om upptagande av församlingskollekt förordades skola överflyttas från församlingens representativa organ — kyrkostämman eller kyrkofullmäktige — till pastor och kyrkoråd i förening; i brådskande fall skulle dock beslutanderätten utövas av pastor och kyrkovårdar gemensamt.

Vidare ifrågasatte den sakkunnige, huruvida icke *dels* den föreslagna beslutanderätten för kyrkorådet i fråga om upptagande av församlingskollekt, *dels ock* den i 1950 års kungörelse — och jämväl i den sakkunniges författningsförslag — stadgade skyldigheten för de kyrkokommunala revisorerna att även granska kollekträkenskaperna borde föranleda ändringar i församlingsstyrelselagarna (41 och 61 §§ allmänna församlingsstyrelselagen samt 45 och 65 §§ församlingsstyrelselagen för Stockholm). Den sakkunnige

förutsatte, att denna fråga övervägdes i samband med en översyn av församlingsstyrelselagstiftningen.

Sedan betänkandet i sedvanlig ordning remissbehandlats, hemställde Kungl. Maj:t i skrivelse nr 3 till 1953 års kyrkomöte om dess yttrande i ärendet. I sitt yttrande (skr. nr 37) biträdde kyrkomötet helt den sakkunniges förslag i de delar, som här återgivits. Beträffande förslaget i övrigt förordade däremot kyrkomötet på en del punkter vissa jämkningar. Den härefter utfärdade nya kollektkungörelsen (SFS 1953:739) erhöll i allt väsentligt den lydelse kyrkomötet förordat. I fråga om befogenheten att besluta om upptagande av församlingskollekt — vilket spörsmål församlingsstyrelsekommittén enligt sina direktiv hade att överväga — gjordes dock icke något ändring i förhållande till vad som därom föreskrivits i 1950 års kungörelse. Även enligt den nya kungörelsen tillkommer sålunda nämnda befogenhet församlingens representativa organ.

Församlingsstyrelsekommittén.

Kommittén framhåller i sin promemoria, att då gällande bestämmelser om kollekt utginge från att beslutande om församlingskollekts upptagande och om ändamålet med densamma vore en i 2 § allmänna församlingsstyrelselagen avsedd kyrklig angelägenhet, som det tillkom församlingen att handha. Med detta betraktelsesätt överensstämde att församlingskollektens ändamål enligt samma bestämmelser vore begränsat till sådan verksamhet, som församlingen ägde att själv vårda. Ett uttryck för denna syn på församlingskollekten kunde även sägas vara, påpekar kommittén vidare, att de kyrkokommunala revisorerna skulle revidera jämväl kollektträkskaperna samt att kyrkorådet skulle utöva viss granskning beträffande kollektmedels användning.

Kommittén anser emellertid övervägande skäl tala mot att på detta sätt behandla församlingskollekten som en kyrkokommunal angelägenhet och anför därom följande.

Det är klart — såsom den sakkunnige även framhållit — att kollekten ej utgör någon form av beskattning. Den är därför icke att räkna till de »avgifter till kyrka jämte dithörande anstalter», som omnämnas i 2 § allmänna församlingsstyrelselagen. Med den begränsning, som enligt 1950 års kungörelse gäller i fråga om församlingskollekts ändamål, kan det visserligen sägas, att ett beslut om upptagande av sådan kollekt alltid är ägnat att fränja sådan angelägenhet, som i nämnda paragraf avses, samt att det därför borde ligga inom ramen för församlings befogenhet att fatta ett sådant beslut. Kommittén anser emellertid, att en sådan begränsning ej är något som ligger i kollektens begrepp. Enligt kommitténs mening ter det sig mest naturligt att — såsom den sakkunnige gör — betrakta kollekten som ett i gudstjänsten ingående moment, avsett att ge uttryck för den kristnes offervillighet. Med denna uppfattning av kollektens natur är ej erforderligt, att församlingskollekt begränsas till att avse endast ändamål, som ligger inom området för församlingens verksamhet. Kommittén har därför för sin del intet att erinra mot att begränsningen härvidlag borttages.

Vid borttagande av nämnda begränsning faller emellertid enligt kommitténs mening grunden för att anse församlingskollekten såsom en angelägenhet, vilken det jämlikt 2 § allmänna församlingsstyrelselagen tillkommer församlingen att besluta om. Av kollektens karaktär av gudstjänstmoment anser kommittén följa att beslutanderätten såväl i fråga om upptagande av församlingskollekt som i fråga om dess ändamål i princip bör tillkomma pastor respektive tjänstförrättande präst på sätt redan för närvarande gäller i fråga om sådana kollekt, som avses i 1 § tredje stycket 1950 års kungörelse. Men även om man uppfattar kollekten såsom ett gudstjänstmoment, med vilket församlingsstyrelseorganen såsom sådana ej har att taga befattning, synes kommittén vissa skäl kunna anföras för att den kollektgivande menigheten beredes ett visst medinflytande i hithörande frågor. Ur församlingsstyrelselagstiftningens synpunkt kan enligt kommitténs mening hinder ej anses möta mot att pastor för detta ändamål i kollektbestämmelserna ålägges att, innan han fattar beslut om upptagande av kollekt, samråda med kyrkvårdarna eller några andra av kyrkorådets ledamöter samt, därest pastor icke är kyrkostämmans ordförande, jämväl med denne.

De skäl, som anförts för borttagande av församlingens beslutanderätt i fråga om kollekt, synes kommittén även tala för att de uppgifter, som enligt nu gällande eller föreslagna bestämmelser ankommer på de kyrkokommunala organen i övrigt, lägges i andra händer. Sålunda bör exempelvis revision av kollektträkskaperna enligt kommitténs mening ej åläggas de kyrkokommunala revisorerna i denna deras egenskap. Den av kommittén hävdade uppfattningen av kollektens natur anser kommittén emellertid icke utgöra något principiellt hinder för en medverkan av församlingen i den formen, att det lägges i församlingens hand att utse särskilda revisorer för granskning av kollektträkskaperna. Församlingen bör därvid, framhåller kommittén vidare, vara oförhindrad att till sådana revisorer utse samma personer, som valts att revidera församlingens räkenskaper.

Kommitténs förslag i fråga om kollekt innebär således, att de kyrkokommunala organen frigöres från den direkta befattningen med hithörande angelägenheter. En reglering av kollektivärendet efter de riktlinjer kommittén uppdragit kräver därför för sitt genomförande intet stöd i församlingsstyrelselagstiftningen. Så måste däremot enligt kommitténs mening bli fallet, om beslutanderätten rörande församlingskollekt anses böra regleras på det sätt som den sakkunnige och kyrkomötet föreslagit. Kommittén anför härom följande.

Härvidlag vill kommittén först anmärka, att kommittén icke finner det lämpligt, att pastor och kyrkoråd, såsom föreslagits, tillerkännes beslutanderätt vid sidan av varandra, vilket skulle vara liktydigt med att pastor i dessa frågor finge en honom eljest ej tillkommande vetorätt i kyrkorådet. Därest beslutanderätten anses böra tillkomma kyrkorådet, bör detta därför

äga att ensamt besluta. Med hänsyn till de allmänna regler, som gälla beträffande utövändet av församlings beslutanderätt, torde det emellertid ej vara möjligt att i kollektkungörelsen tillägga kyrkorådet rätt att besluta om upptagande av kollekter utan att stöd härför finnes i församlingsstyrelselagstiftningen. I 41 § andra stycket allmänna församlingsstyrelselagen stadgas, efter en uppräknig av vissa befogenheter som tillkommer kyrkorådet, att rådet ock har att, i enlighet med vad särskilda författningar föreskriver, taga befattning med andra angelägenheter. Motsvarande stadgande finnes i 45 § lagen om församlingsstyrelse i Stockholm. Då i dessa stadganden ej torde åsyftas andra författningar än sådana, som tillkommit efter medverkan av riksdagen, fordras tydligen, om stadgandena skall kunna utgöra stöd för att i kollektkungörelsen tillägga beslutanderätt åt kyrkorådet, att åtminstone grunderna för kollektkungörelsens reglering av beslutanderätten underställs riksdagen. I annat fall kräves enligt kommitténs mening, att i 41 § församlingsstyrelselagen och 45 § lagen om församlingsstyrelse i Stockholm införes en bestämmelse, som utsäger, att det tillkommer kyrkorådet att besluta om upptagande av församlingskollekt. Därest det anses böra stadgas möjlighet för pastor och kyrkvårdar att i brådskande fall i kyrkorådets ställe fatta beslut i hithörande frågor, måste jämväl grunderna härför underställas riksdagen eller stadgande därom intagas i nämnda paragrafer.

Yttranden.

Domkapitlet i Visby ställer sig tveksamt till förslaget att beslutanderätten i fråga om församlingskollekts upptagande skall tillkomma pastor ensam. Att pastor bör ha medbestämmanderätt får enligt domkapitlet anses följa av pastors ställning såsom den kollektgivande församlingens ledare och såsom den för gudstjänstens anordnande ansvarige. Domkapitlet anser det motiverat, att kollektgivarna tillerkännes medbestämmanderätt i fråga om församlingskollekts upptagande. Det torde emellertid vara svårt, framhåller domkapitlet vidare, att utanför församlingsstyrelselagens institutioner finna en lämplig form, i vilken kollektgivarnas vilja härvidlag skulle kunna manifesteras. Ur praktisk synpunkt synes det domkapitlet ligga nära till hands att låta kyrkorådet, som — även om det närmast är ett församlingens organ i kyrkokommunala angelägenheter — ändock utgör en representativ samling av församlingens beträffande gudstjänstlivet intresserade medlemmar, få utöva den medbestämmanderätt i fråga om församlingskollekts upptagande, som enligt domkapitlets mening bör tillkomma kollektgivarna. Om pastor och kyrkoråd eller pastor och kyrkorådets ledamöter gemensamt finge besluta om upptagande av församlingskollekt, vunnas enligt domkapitlets mening den förenkling av förfarandet, som framstått såsom ett angeläget önskemål.

Även *domkapitlet i Härnösand* samt *länsstyrelserna i Kronobergs och Örebro län* anser, att beslutanderätten i fråga om upptagande av församlingskollekt bör tillkomma pastor och kyrkoråd.

Domkapitlet i Uppsala finner det naturligtast, att kyrkorådet med hänsyn

till de uppgifter beträffande församlingslivet och det kyrkliga livet i övrigt, som tillkommer och alltfört bör tillkomma detsamma, i princip tillerkännes beslutanderätten i fråga om församlingskollekt men att frihet beredes kyrkorådet att delegera sin beslutanderätt härutinnan till pastor och kyrkvärdarna. En sådan utformning av stadgandet skulle av domkapitlet hälsas med tillfredsställelse och jämväl motsvara tidigare behandling uti bygderna av denna fråga.

Svenska pastoratens riksförbund anför på förevarande punkt huvudsakligen följande.

Prästen bör icke tilldelas rätt att ensam bestämma i angelägenheter, som berör kyrkan och församlingen. Kyrkorådet tillkommer enligt 41 § lagen om församlingsstyrelse att ombesörja kyrkans angelägenheter. Det torde då vara i hög grad opåkallat att från kyrkorådets kompetensområde undantaga en så viktig församlingsangelägenhet som kollektiväsendet. Det är utan tvivel praktiskt ogenomförbart att låta kyrkostämman eller kyrkofullmäktige besluta om upptagande av kollekt. Men samma svårighet föreligger icke beträffande kyrkorådets befattning med kollektiväsendet, i synnerhet icke om pastor och kyrkovärdar tilläggas beslutanderätt i brådskande fall. Vid gudstjänst är som regel utom pastor kyrkovärdarna närvarande och därför kan beslut om upptagande av kollekt fattas av pastor och kyrkovärdar före gudstjänstens början. Förbundet vill därför förorda att beslutanderätten om upptagande av församlingskollekt skall tillkomma kyrkorådet, dock att i brådskande fall pastor och kyrkovärdar skall äga besluta i frågan, varvid emellertid beslutet skall anmälas vid nästkommande kyrkorådssammanträde och till kyrkorådets protokoll antecknas. Omständigheten att församlingskollekt icke begränsas till ändamål inom den territoriella församlingen kan enligt förbundets mening icke motivera, att kyrkorådet avkopplas från all befattning med kollektiväsendet. Det står dock fast, att den gudstjänst, vid vilken kollekten upptages, hålles i församlingens kyrka, för vilken kyrkorådet är närmaste förvaltningsmyndighet. Det är orimligt, att den gudstjänstfirande menigheten icke genom kyrkoråd eller kyrkovärdar får utöva inflytande på frågan om till vilka ändamål kollekt skall upptagas vid ordinarie församlingsgudstjänst.

Jämväl *domkapitlet i Växjö, svenska kyrkans diakonistyrelse* och *svenska prästförbundet* förordar, att beslutanderätten i fråga om upptagande av församlingskollekt skall tillkomma kyrkorådet.

Kammarkollegiet anför bland annat följande.

I 1948 och 1953 års sakkunnigbetänkanden i kollektfrågan föreslogs, att den lokala beslutanderätten i fråga om kollekt som regel skulle tillkomma pastor och kyrkoråd. Till detta förslag har kyrkomötet anslutit sig. I remissyttrande den 22 juni 1953 över sistnämnda förslag avvisade kollegiet en dylik anordning under framhållande, att den skulle innebära att pastor finge en honom eljest i kyrkorådet icke tillkommande vetorätt. Vidare uttalade kollegiet, att kollektbesluten syntes ha en tämligen svagt kommunalrättslig karaktär samt att den i betänkandet framförda uppfattningen om kollektupptagandet såsom ett gudstjänstmoment hade åtskilligt fog för sig. Kollegiet, som emellertid icke fann sig kunna tillstyrka, att beslutanderätten i fråga om upptagande av andra kollekt än riks- och stiftskollekt

alltid skulle tillkomma pastor ensam, förordade att beslutanderätten för flertalet fall tillades kyrkorådet. Församlingsstyrelsekommittén har funnit övervägande skäl tala mot att behandla församlingskollekten som en kyrkokommunal angelägenhet. Kommittén giver i detta sammanhang uttryck för den meningen, att därest den i 1950 års kollektkungörelse stadgade begränsningen i fråga om församlingskollekts ändamål borttoges — såsom numera skett genom 1953 års kungörelse — skulle grunden bortfalla för att anse församlingskollekten som en angelägenhet, om vilken det jämlikt 2 § församlingsstyrelselagen tillkomme församlingen att besluta. Till vad kommittén i detta principspörsmål anför kan läggas att nuvarande uppdelning av lokalt beslutade kollekt i dels församlingskollekt, som skall beslutas av kyrkostämman eller kyrkofullmäktige, och dels andra kollekt, om vilkas upptagande pastor eller annan tjänsteförrättande präst äger besluta, synes sakna rationell grund och i vart fall ej kunna motiveras på kommunalrättsliga grunder. Mot bakgrunden av det förhållandet, att de båda slagen av kollekt inbringa i stort sett lika mycket, vill det synas som om ett bibehållande av kollektbeslut under kyrkokommunala organs kompetens följdriktigt borde föranleda till att nuvarande område för prästernas beslutanderätt i fråga om upptagande av kollekt inskränktes till vad som kunde motiveras med rent praktiska förhållanden, såsom tidsnöd. Oavsett vilken rättslig karaktär, som finnes böra givas åt kollektbesluten, inställer sig dock inför ett förslag om att överföra beslutanderätten om församlingskollekt till pastor vissa betänkligheter. Det måste antagas, att i många församlingar det vunnit en viss hävd, att kyrkorådet beslutar härom. Kommittén föreslår väl att pastor skall åläggas att, innan han fattar beslut om upptagande av kollekt, samråda med kyrkovårdarna eller några andra av kyrkorådets ledamöter samt, därest pastor icke är kyrkostämmans ordförande, jämväl med denne. En dylik föreskrift synes dock icke utgöra någon full garanti mot att pastor vid prövning av frågor om upptagande av församlingskollekt fattar beslut, som framstår som godtyckliga. Än mindre torde möjligheten att anföra besvär över pastors beslut innebära någon praktiskt betydelsefull garanti mot missbruk av beslutanderätten. Då kollegiet finner sig icke böra avstyrka den av kommittén förordade ändringen av beslutanderätten i fråga om upptagande av församlingskollekt, är denna ståndpunkt icke fri från en viss tvekan. I likhet med kommittén finner kollegiet att, därest beslutanderätten rörande församlingskollekt tillägges pastor, de för revision av församlingens räkenskaper utsedda revisorerna icke i denna egenskap bör ha att taga befattning med granskning av kollekträenskaperna.

I övriga yttranden har kommitténs förslag i fråga om befogenheten att besluta om upptagande av församlingskollekt tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Departementschefen.

I det år 1953 avgivna sakkunnigbetänkandet med förslag till revision av då gällande kollektkungörelse har anförts vissa principiella synpunkter på kollektiväsendet, för vilka jag redogjort i det föregående. Dessa synpunkter, som kyrkomötet i sitt yttrande över betänkandet för sin del godtagit, anser jag mig i stort sett kunna biträda. Sålunda synes mig med

hänsyn till kollektens natur något hinder icke föreligga för att så kallad församlingskollekt upptages även för ändamål, som ligger utanför församlingens egen verksamhet. Enligt den — på min föredragning utfärdade — nya kollektkungörelsen av den 30 december 1953 kan så även ske.

Vad beträffar rätten att besluta om upptagande av församlingskollekt har i nämnda kungörelse icke vidtagits någon ändring i förhållande till 1950 års kollektförfattning. Detta innebär, att nämnda beslutanderätt alltjämt tillkommer församlingens representativa organ, kyrkostämman eller kyrkofullmäktige. I nämnda sakkunnigbetänkande har föreslagits, att beslutanderätten beträffande upptagande av församlingskollekt i stället skall ligga hos pastor och kyrkoråd. Detta förslag, som tillstyrkts av kyrkomötet, har främst motiverats med att betydande praktiska olägenheter är förenade med att beslutanderätten tillkommer församlingens representativa organ. Vid utfärdande av nu gällande kollektkungörelse togs emellertid icke någon ställning till berörda förslag, då frågan om beslutanderätten beträffande upptagande av församlingskollekt — i enlighet med ett i betänkandet gjort uttalande — ansågs böra utifrån särskilda synpunkter övervägas i samband med den översyn av församlingsstyrelselagstiftningen, som uppdragits åt församlingsstyrelsekommittén. Denna kommitté har i sin nu avgivna promemoria på anförda skäl föreslagit, att de kyrkokommunala organen skall frigöras från den direkta befattningen med hithörande angelägenheter. Enligt kommitténs mening bör beslutanderätten beträffande upptagande av församlingskollekt läggas över på pastor respektive tjänstförrättande präst. Vissa skäl synes emellertid kommittén kunna anföras för att den kollektgivande menigheten beredes ett visst medinflytande i här avsedda frågor och att med hänsyn därtill pastor eller tjänstförrättande präst ålägges att i kollektfrågor samråda med exempelvis kyrkvärdarna. Kommitténs förslag har vid promemorians remissbehandling tillstyrkts i en del yttranden, medan vissa remissinstanser förordat, att beslutanderätten beträffande upptagande av församlingskollekt skall tillkomma kyrkorådet. Förslag av sistnämnda innebörd framfördes för övrigt även vid remissbehandlingen av det förut nämnda sakkunnigbetänkandet. För egen del anser jag övervägande skäl tala för att beslutanderätten beträffande upptagande av församlingskollekt läggas i kyrkorådets hand. Det praktiska livets krav torde dock nödvändiggöra, att pastor eller tjänstförrättande präst tillerkännes rätt att i brådskande fall besluta om upptagande av församlingskollekt efter samråd, där så kan ske, med kyrkvärdarna. Att utesluta kyrkorådet såsom organ från befattningen med kollektfrågorna — vilket kommitténs förslag innebär — synes mig mindre välbetänkt med hänsyn till kyrkorådets ställning i församlingarna. Ej heller anser jag det lämpligt, att pastor — såsom följderna skulle bli av de i sakkunnigbetänkandet föreslagna bestämmelserna — i kollektfrågor erhåller vetorätt i förhållande till kyrkorådet, där han är självskriven ordförande.

Med hänsyn till kollektinstitutets speciella natur anser jag den omständigheten, att församlingskollekt numera kan upptagas för ändamål, som ligger utanför församlingens verksamhet, icke utgöra något principiellt rättsligt hinder för att kyrkorådet tillägges befogenhet att besluta om upptagande av dylik kollekt och även i vissa andra hänseenden taga befattning med kollektiväsendet. Ej heller synes mig hinder möta, att de kyrkokommunala revisorerna enligt kollektbestämmelserna åläggas granska jämväl kollektträkskaperna. Jag anser det emellertid icke erforderligt och — i varje fall i det läge som lagstiftningen på förevarande område nu befinner sig — ej heller lämpligt, att särskilda bestämmelser om kyrkorådets och de kyrkokommunala revisorernas befattning med här avsedda uppgifter beträffande kollektiväsendet införes i församlingsstyrelselagarna. Av mig i det föregående föreslagna grunder för berörda kyrkokommunala organs ianspråktagande för nyssnämnda uppgifter synes emellertid böra underställas riksdagen. Detta torde böra ske i samband med den revision av nämnda lagar, som av andra skäl nu föreslås.

I anslutning till det sagda får jag framhålla, att enligt min mening tillräckliga skäl icke längre föreligger för att upprätthålla den i gällande kollektkungörelse i fråga om beslutanderätten beträffande upptagande av församlingskollekt gjorda åtskillnaden mellan å ena sidan kollekt, som upptages i samband med ordinarie gudstjänst (ottesång, högmässa eller aftonsång), och å andra sidan kollekt, som upptages vid annan allmän gudstjänst. Även beslutanderätten beträffande upptagande av församlingskollekt vid sistnämnda slag av gudstjänster bör därför som regel tillkomma kyrkorådet.

Församlingsstyrelselagstiftningen och regleringen av den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning m. m.

Gällande bestämmelser.

Enligt 1 § första stycket allmänna församlingsstyrelselagen äger varje territoriell församling själv vårda folk- och fortsättningsskolväsendet i församlingen, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan. I 1 § första stycket lagen den 6 juni 1930 (nr 262) om skolstyrelse i vissa kommuner stadgas, att i lands- eller stadskommun, som sammanfaller med skoldistrikt, folk- och fortsättningsskolväsendet skall, där kommunal- eller stadsfullmäktige finnes, utgöra en för kommunen gemensam angelägenhet, vilken kommunen såsom sådan har att vårda. Enligt 1 § andra stycket sistnämnda lag skall för Stockholms stad gälla vad särskilt är stadgat. Dessa stadganden återfinnes i lagen den 15 maj 1903 (nr 58) angående folkskoleväsendet i Stockholm. Folk- och fortsättningsskolväsendet i Stockholm skall enligt 1 § denna lag — med vissa undantag — utgöra en för hela staden gemensam angelägenhet, vilken staden såsom kommun har att vårda.

Vidare stadgas i 1 § andra stycket allmänna församlingsstyrelselagen, att två eller flera församlingar eller delar av skilda församlingar må för vården av de i lagen avsedda angelägenheterna eller vissa av dem förenas till en kyrklig samfällighet. Beträffande sådan samfällighet skall med avseende å vården av gemensamma angelägenheter, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad i samma lag stadgas om församling. Har Konungen stadgat, att två eller flera församlingar eller delar av församlingar för vården av folk- och fortsättningsskolväsendet tillsammans skall utgöra ett skoldistrikt, skall sådant distrikt utgöra en kyrklig samfällighet. Till nu avsedda bestämmelser ansluter sig stadganden i 4 §, 27 § 2 mom., 31 § och 46 § allmänna församlingsstyrelselagen.

1951 års skolstyrelseutredning.

Såsom inledningsvis berörts har 1951 års skolstyrelseutredning, som har till uppgift att behandla vissa frågor rörande den blivande enhetsskolans ledning och lokala organisation m. m., i skrivelse den 22 april 1953 anmält, att utredningen funnit anledning att till övervägande upptaga frågan om den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning. Utredningen har i sin skrivelse — under hänvisning till en vid densamma fogad promemoria — framhållit, att den ännu gällande principen om folk- och fortsättnings-

skolväsendet såsom en församlingens angelägenhet borde ersättas av en motsvarande allmän regel om den borgerliga kommunen såsom huvudman för det obligatoriska skolväsendet. Därav påkallade författningsändringar borde enligt utredningens mening genomföras senast i samband med den omorganisation av skolans lokala ledning, som utredningen komme att föreslå.

I nämnda promemoria har skolstyrelseutredningen lämnat en redogörelse för den historiska utvecklingen på folkundervisningens område i vad rör den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning samt för nu gällande bestämmelser härutinnan och deras tillkomst. Promemorian innehåller vidare uppgifter om i vilken omfattning 1930 års lag om skolstyrelse i vissa kommuner vunnit tillämpning. Dessa uppgifter ger vid handen, att folk- och fortsättningsskolväsendet successivt övergått till att så gott som helt bli en den borgerliga kommunens angelägenhet. Efter kommunindelingsreformens genomförande den 1 januari 1952 utgjorde sålunda folkundervisningen endast i 18 kommuner fortfarande en församlingens angelägenhet. — Här må tilläggas, att i 6 av dessa kommuner har folk- och fortsättningsskolväsendet numera överflyttats till den borgerliga kommunen. Endast i 12 kommuner utgör vid nästa års ingång folkundervisningen ännu en församlingens angelägenhet.

I skolutredningens promemoria anföres vidare bland annat följande.

Den utveckling i riktning mot folkskolväsendets överförande till den borgerliga kommunen, som länge pågått, kan numera anses vara praktiskt taget fullbordad. Endast i ett försvinnande litet antal fall är folkundervisningen ännu en församlingens angelägenhet. I skarp motsats till detta faktiska förhållande står församlingsstyrelselagens bestämmelser, enligt vilka värden om folkundervisningen i princip fortfarande åvilar församlingarna. Redan dessa omständigheter utgör en anledning att överväga, huruvida icke en ändring i den rättsliga grunden för folkskolväsendet bör komma till stånd. De principiella skäl, som i olika sammanhang anförts för folkskolväsendets överflyttning till den borgerliga kommunen och som redovisats i historiken, talar dessutom för att en överflyttning bör ske även i de återstående fallen. Dessa principiella skäl har för övrigt vunnit i styrka genom den vidgade rätt till utträde ur svenska kyrkan, som införts genom den år 1951 antagna religionsfrihetslagen.

Till nu anförda skäl för en ändring av församlingsstyrelselagen kommer emellertid även ett annat. Den i princip beslutade enhetsskolan skall enligt Kungl. Maj:ts av riksdagen i denna del bifallna proposition (1950:133) vara en kommunal skola. Det synes uppenbart att med ordet »kommunal» i detta sammanhang åsyftas endast den borgerliga kommunen. I samband med enhetsskolans genomförande måste alltså principen om det obligatoriska skolväsendet såsom en församlingens angelägenhet ersättas av en motsvarande allmän regel om den borgerliga kommunen såsom huvudman för den obligatoriska skolan. De författningar, som aktualiseras av enhetsskolan, måste bygga på sistnämnda regel. Vissa av dessa författningar (bland annat de som angår de kommunala skolstyrelserna) är emellertid avsedda att träda i tillämpning redan före enhetsskolans införande. Detta utgör yt-

terligare ett skäl att nu ändra den kommunalrättsliga grunden för det obligatoriska skolväsendet.

En sådan principiell ändring, som här förordats, behöver inte medföra, att folkskolväsendet på de ställen, där det ännu är en församlingens angelägenhet, omedelbart överflyttas till den borgerliga kommunen. En viss övergångstid kan av praktiska skäl befinnas lämplig. Såsom framgår av det förut sagda är det ur enhetsskolans synpunkt inte nödvändigt att överflyttningen sker förrän i samband med skolreformens genomförande. Å andra sidan är det av principiella skäl önskvärt, att den sker snarast möjligt. Tidpunkten torde i varje särskilt fall få bestämmas med hänsyn till de i fallet föreliggande omständigheterna. En övergångsbestämmelse av denna innebörd torde böra meddelas.

Församlingsstyrelsekommittén.

Församlingsstyrelsekommittén ansluter sig helt till den i skolstyrelseutredningens promemoria hävdade uppfattningen, att folkundervisningen i fortsättningen i princip — såsom förhållandet i verkligheten i flertalet fall redan är — bör vara en den borgerliga kommunens angelägenhet samt att därför ur församlingsstyrelselagen bör utmönstras alla bestämmelser, som rör folk- och fortsättningsskolväsendet. Kommittén understryker emellertid, att en utmönstring är avsedd att få betydelse endast ur principiell synpunkt. För var och en av de församlingar, som alltjämt har vård om folkundervisningen, bör enligt kommitténs mening de nuvarande bestämmelserna äga tillämpning intill dess denna angelägenhet överflyttas till den borgerliga kommunen. Kommittén föreslår därför, att en övergångsbestämmelse av denna innebörd meddelas. Med hänsyn ej minst till att ett borttagande ur församlingsstyrelselagen av reglerna om skolväsendet berör ett förhållandevis stort antal paragrafer i lagen vore det enligt kommitténs mening önskvärt, om denna åtgärd ej behövde ske förrän i samband med framläggande av fullständigt förslag till ny församlingsstyrelselag. En ändring av församlingsstyrelselagen i nu berörda hänseenden är emellertid, framhåller kommittén, en nödvändig förutsättning för ett genomförande av den nya principen om skolans kommunalrättsliga ställning. För att möjliggöra en lösning av denna fråga utan att slutresultatet av kommitténs översyn av församlingsstyrelselagen skall behöva avvaktas, anser sig kommittén därför böra föreslå, att de i detta sammanhang erforderliga ändringarna i församlingsstyrelselagen redan nu vidtages.

Innan kommittén går närmare in på frågan om dessa ändringar anser sig kommittén emellertid böra beröra ett därmed sammanhängande spörsmål och anför därom följande.

Församlingsstyrelselagens regler om skolväsendet har för närvarande betydelse även i andra hänseenden än som framgår av lagen. Sålunda hänvisar 19 § i 1930 års lag om skolstyrelse i vissa kommuner i fråga om fullföljd av talan mot folkskolestyrelsens beslut till vad som finnes stadgat beträffande talan mot beslut av skolråd. Kungl. Maj:ts förnyade stadga den 26

september 1921 (nr 604) angående folkundervisningen i riket utgår vidare från att folk- och fortsättningsskolväsendet är en församlingens angelägenhet, låt vara att stadgan genom en kungörelse den 21 november 1930 (nr 421) gjorts tillämplig även i de borgerliga kommuner, som handhar vården om folkundervisningen. Med hänsyn till dessa förhållanden kan det ifrågasättas om bestämmelserna om skolväsendet kan utmönstras ur församlingsstyrelselagen utan att samtidigt ändringar göres i 1930 års lag och 1921 års stadga. Därest på sätt förut nämnts sagda bestämmelser till följd av ett övergångsstadgande fortfar att gälla i viss utsträckning, torde emellertid tillräckligt underlag för 1930 års lag och 1921 års stadga i nu ifrågavarande hänseende finnas. Kommittén anser därför några ändringar i sistnämnda båda författningar i detta sammanhang ej vara påkallade.

Vad därefter angår den omarbetning av församlingsstyrelselagen, varom nu närmast är fråga, anser kommittén, att denna omarbetning med hänsyn till dess karaktär av provisorium bör begränsas till vad som för ändamålet är oundgängligen nödvändigt och att de av ändringarna berörda paragrafernas uppställning såvitt möjligt bör lämnas orubbad.

Kommittén yttrar vidare:

Bestämmelser rörande folk- och fortsättningsskolväsendet finnes på följande ställen i församlingsstyrelselagen, nämligen i 1—3 §§, 14 § 1 och 2 mom., 17 §, 20 § 1 mom., 22, 25, 34, 40, 41, 43, 44 och 45 §§, 46 § 2 mom., 47—56 §§, 58—62 §§ samt 65, 68 och 71 §§. Vidare nämnes i rubriken till 4 kapitlet även skolråd. De ändringar, kommittén i detta sammanhang föreslår, innebär i stort sett endast, att vad församlingsstyrelselagen nu innehåller i fråga om skolväsendet uteslutits ur lagen. I samband därmed har i några fall jämkningar av formell natur vidtagits i lagtexten. Det bör i detta sammanhang anmärkas, att kommittén icke nu föreslår någon ändring i bestämmelsen i 1 § om att — utom två eller flera församlingar — även delar av skilda församlingar må förenas till kyrklig samfällighet eller i därtill anknytande stadganden i 4 §, 27 § 2 mom., 31 § och 46 §. Vissa uttalanden i förarbetena till församlingsstyrelselagen ger möjligen vid handen, att berörda bestämmelse tillkommit uteslutande med hänsyn till skolväsendets behov. Huruvida bestämmelsen tjänar något ändamål härutöver och fördenskull bör bibehållas i en ny församlingsstyrelselag torde kommittén få överväga i ett senare skede av sitt arbete.

Kommittén påpekar härefter, att borttagandet ur allmänna församlingsstyrelselagen av reglerna om skolväsendet får konsekvenser inom ett annat i lagen reglerat område, nämligen i fråga om församlingsbibliotek. Härom anför kommittén bland annat följande.

Enligt 41 § församlingsstyrelselagen tillkommer det skolrådet att handha förvaltningen och vården av församlingsbibliotek. Församling har dock i 40 § tillagts möjlighet att för handhavande härav utse en särskild biblioteksstyrelse. Beträffande sådan styrelse skall jämlikt sistnämnda paragraf, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat angående skolråd. Enligt 58 § skall utgifts- och inkomststat upprättas särskilt för kyrkan och särskilt för skolan och församlingsbibliotek. Finnes biblioteksstyrelse skall särskild stat upprättas för församlingsbiblio-

teket. I 59 § stadgas, att förslag till utgifts- och inkomststater skall uppgöras för kyrkan av kyrkorådet och för skolan och församlingsbibliotek av skolrådet, dock att skyldigheten att uppgöra statförslag för församlingsbibliotek, därest biblioteksstyrelse finnes, åligger denna. Då nu bestämmelserna om skolråd föreslås skola utgå ur församlingsstyrelselagen, måste alltså nya regler givas angående handhavande av församlingsbiblioteken.

Kommittén förklarar sig dock ej beredd att i förevarande sammanhang framlägga förslag till en slutlig lösning av berörda fråga.

Vad kommittén i detta hänseende föreslår är därför avsett endast som ett provisorium. Kommittén framhåller, att kommittén av alternativen att låta församlingsbiblioteken handhavas av kyrkoråden eller att ålägga de församlingar, där bibliotek finnes, att tillsätta särskild biblioteksstyrelse förordar den senare åtgärden. Kommittén har funnit detta så mycket mera motiverat som redan den nu gällande ordningen innebär, att — fastän intet uttryckligt stadgande därom finnes — vården om församlingsbibliotek i församling, som saknar skolråd, måste utövas av särskilt utsedd biblioteksstyrelse. Kommittén anför vidare:

Den nuvarande bestämmelsen om församlingsbibliotek i näst sista stycket av 40 § bör därför ändras så att det framgår, att biblioteksstyrelse alltid skall utses i församling, där sådant bibliotek finnes. I samband därmed föreslås, att sista stycket av nämnda paragraf ges det innehållet, att beträffande biblioteksstyrelse skall gälla vad om kyrkoråd är stadgat i den mån det är tillämpligt och annat ej är föreskrivet. Denna bestämmelse för med sig ändringar jämväl i 46 § 2 mom. och 50 § andra stycket på det sätt, att vad där sägs om skolråd i stället göres tillämpligt på biblioteksstyrelse. En konsekvens av att biblioteksstyrelse föreslås bli obligatorisk i församling, där församlingsbibliotek finnes, är att särskild utgifts- och inkomststat av biblioteksstyrelsen alltid måste uppgöras för sådant bibliotek. Därav betingade ändringar föreslås i 58 och 59 §§. I detta sammanhang kan nämnas, att anledning ej ansetts föreligga att i fråga om det ämne, som regleras i 49 § andra stycket, meddela särbestämmelse för biblioteksstyrelse. För de församlingar, beträffande vilka till följd av den förut nämnda övergångsbestämmelsen församlingsstyrelselagens nuvarande regler rörande folk- och fortsättningsskolväsendet fortfarande kommer att äga tillämpning, bör motsvarande gälla med avseende å församlingsbibliotek.

Yttranden.

I anledning av vad kommittén anfört och föreslagit i nu berörda avsnitt av sin promemoria har *kammarkollegiet* yttrat huvudsakligen följande.

Redan den sekularisering av folkskolväsendet, som hittills skett, har kommit de nuvarande skolbestämmelserna i den allmänna församlingsstyrelselagen — utformade från den principiella utgångspunkten att folkskolväsendet normalt är en församlingsangelägenhet — att framstå som föråldrade. Någon tvekan kan ej gärna råda därom, att dessa bestämmelser bör utmönstras ur församlingsstyrelselagen och tillika med 1930 års skolstyrelselag ersättas med en ny lagstiftning, som bygger på förutsättningen,

att det lägre skolväsendet är en de borgerliga kommunernas angelägenhet. Tidsföljden för församlingsstyrelsekommitténs och skolstyrelseutredningens arbete synes emellertid göra lagstiftningsarbetet på ifrågavarande område på ett särskilt sätt komplicerat ur författningsteknisk synpunkt. Närmast till hands synes den utvägen ligga, att för 1954 års riksdag framlägges förslag endast om de ändringar i lagen om församlingsstyrelse, som föranledes av den nya kommunallagen. Utremsningen ur församlingsstyrelselagen av skolbestämmelserna skulle då ske först i samband med antagandet av den nya lagstiftning om skolväsendets organisation och kommunalrättsliga ställning, som måste framgå ur skolstyrelseutredningens arbete. Då församlingsstyrelsekommittén likväl stannat för att föreslå, att skolbestämmelserna i församlingsstyrelselagen redan innevarande år skall överföras från lagen till en övergångsbestämmelse, får skälet härtill antagas vara, att kommittén funnit det angeläget att undvika att flera särskilda, visserligen övervägande formella men likväl författningsmässigt rätt omfattande revisioner av nuvarande församlingsstyrelselag skulle såsom provisorier föregå antagandet inom få år av en helt ny lag om församlingsstyrelse. Kollegiet saknar ej förståelse för denna synpunkt. Den av kommittén anvisade anordningen ingiver emellertid ej ringa betänklighet. Härvid fäster kollegiet mindre avseende vid de talrikt förekommande bestämmelserna om kyrkokommunala organ i den i administrativ ordning utfärdade folkskolestadgan. Viktigare är att med krav på överskådlighet och formell reda i lagstiftningen icke synes väl förenligt att hänvisningen i 19 § av 1930 års skolstyrelselag till bestämmelserna om fullföljd av talan mot skolråds beslut skall ha sin täckning i en övergångsbestämmelse till en lag om ändring i församlingsstyrelselagen. Därest i enlighet med kommitténs förslag skolbestämmelserna i sistnämnda lag anses böra upphävas tidigare än skolstyrelselagen, torde böra övervägas om icke i 19 § skolstyrelselagen bör införas bestämmelser av det sakliga innehåll, som finnes i 71 § lagen om församlingsstyrelse.

Vid den genomgång av förarbetena till allmänna församlingsstyrelselagen, som i detta sammanhang skett inom kollegiet, har intet framkommit, som talar emot antagandet att den i 1 § nämnda lag öppnade möjligheten att låta del av församling ingå i kyrklig samfällighet förestavats allenast av hänsyn till skolväsendets intressen. Berörda stadgande synes förekomma första gången i det i propositionen 1930: 100 å sidan 54 omnämnda departementsutkastet och gavs där ingen motivering. Lämpligheten av en dylik bestämmelse synes under lagstiftningsärendets fortsatta behandling ha blivit föremål för särskild uppmärksamhet endast av domkapitlet i Västerås och departementschefen (prop. sid. 90 och 94); domkapitlets avstyrkande uttalande var hållet i allmänna ordalag och departementschefen åberopade häremot endast att bildande av samfällighet, vari inginge del av församling, kunde befinnas påkallat i fråga om skolväsendet. För kammarkollegiet är icke bekant att någon för tillgodoseende av kyrklig angelägenhet bildad kyrklig samfällighet finnes, vari del av församling ingår sasom participant. Enligt kollegiets mening finnes icke heller behov av möjlighet att träffa en dylik anordning.

Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande anfört bland annat följande.

Med hänsyn till den provisoriska karaktären av de av kommittén ifrågasatta ändringarna i församlingsstyrelselagen och det av kommittén föreslagna övergångsstadgandet beträffande församling, där folk- och fortsatt-

ningsskolväsendet den 1 januari 1955 utgör en församlingens angelägenhet, finner överstyrelsen i likhet med kommittén, att några ändringar i folk-skolestadgan och skolstyrelselagen i detta sammanhang ej är påkallade.

Att nu behålla bestämmelserna om församlingsbibliotek i församlingsstyrelselagen, låt vara som ett kortvarigt provisorium, samtidigt som bestämmelserna om skolväsendet uteslutes, måste inge starka betänkligheter. Betänkligheterna synes så mycket större, som biblioteksärendena blir de enda ärenden av icke-kyrklig natur, som faller under församlingens kompetens. Därtill kommer, att bortfallet av stadgandena angående skolråd medfört, att särskilda bestämmelser angående biblioteksstyrelses sammansättning etc. måste infogas i lagen. Med hänsyn till att för närvarande endast ett 40-tal församlingsbibliotek är i verksamhet och antalet minskar för varje år, hade det varit riktigare att redan nu överföra stadgandena angående församlingsbibliotek till en övergångsbestämmelse av innehåll, att biblioteksstyrelse skall utses i församling, där församlingsbibliotek finnes upprättat, och att för denna styrelse skall i tillämpliga delar gälla, vad i 1930 års församlingsstyrelselag är stadgat angående skolråd. Med hänsyn till att församlingsstyrelsekommittén enligt sina direktiv bland annat har att förutsättningslöst undersöka frågan om bibehållande i en eller annan form av församlingarnas befogenheter med avseende å församlingsbiblioteken eller dessas restlösa överflyttande på den borgerliga kommunen och då kommitténs nu framlagda förslag endast avser ett provisorium avstår överstyrelsen emellertid från att i detta sammanhang påyrka uteslutning ur församlingsstyrelselagen av bestämmelserna om församlingsbibliotek. Överstyrelsen vill dock framhålla, att överstyrelsen finner det angeläget, att frågan om församlingsbibliotekens överförande till den borgerliga kommunen snarast möjligt upptages till prövning och avgörande.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län förklarar sig helt dela de sakkunnigas uppfattning, att skolväsendet bör vara en de borgerliga kommunernas angelägenhet, men betonar att hänsyn måste tagas till de praktiska förhållanden, som föreligger och som i visst fall kan försvåra ett överförande av skolväsendet från den kyrkliga till den borgerliga kommunen. Denna fråga anser länsstyrelsen emellertid beaktad med den utformning, som övergångsbestämmelserna erhållit.

Stockholms stadsfullmäktige — som av överståthållarämbetet anmodats avgiva yttrande över kommitténs promemoria — har i sitt den 25 januari 1954 dagtecknade utlåtande över densamma, vilken lämnats utan erinran, upplyst att fullmäktige samma dag beslutat att hos Kungl. Maj:t göra framställning om åtgärder för sådan ändring av lagen om församlingsstyrelse i Stockholm jämte följdförfattningar, att bestämmelserna om skolråd i huvudstadens församlingar upphäves.

Överståthållarämbetet har påpekat, att de hos kyrkofullmäktige och kyrkoråden i Stockholm kvarliggande uppgifterna med avseende å stadens skolväsende, vilket för åtskilliga år sedan i princip överförts till den borgerliga kommunens kompetensområde, är av jämförelsevis ringa omfattning. Enligt överståthållarämbetets mening synes någon olägenhet icke vara att befara av att bestämmelserna om skolväsendet i lagen om församlingssty-

relse i Stockholm kvarstår någon tid efter det att bestämmelserna i detta ämne utmönstrats ur allmänna församlingsstyrelselagen. En liknande uppfattning har uttalats av *kammarkollegiet* och *skolöverstyrelsen*.

Vad kommittén anfört och föreslagit i förevarande avsnitt av promemorian har i övriga yttranden i stort sett lämnats utan erinran.

Departementschefen.

Skolstyrelseutredningen har — under åberopande av vad som anförts i en av utredningen upprättad promemoria — föreslagit, att folkundervisningen framdeles i princip skall vara en den borgerliga kommunens angelägenhet samt att i följd därav de i allmänna församlingsstyrelselagen innefattade bestämmelserna rörande folk- och fortsättningsskolväsendet skall upphävas. Församlingsstyrelsekommittén har anslutit sig till den av skolstyrelseutredningen sålunda hävdade uppfattningen. Av de båda sakkunnigberedningarna har framhållits, att ett upphävande av nyssnämnda bestämmelser icke bör medföra, att folkundervisningen i de skoldistrikt, där den vid lagändringens ikraftträdande alltjämt utgör en församlingens angelägenhet, omedelbart överflyttas till den borgerliga kommunens förvaltningsområde. Från nu angivna synpunkt erforderlig övergångsbestämmelse borde meddelas i anslutning till lagändringen.

Församlingsstyrelsekommittén har på anförda skäl föreslagit, att upphävandet av nu avsedda bestämmelser i allmänna församlingsstyrelselagen skall ske i samband med de ändringar i lagen, som enligt kommitténs mening nu bör vidtagas i anledning av kommunallagsreformen för att träda i kraft samtidigt med denna, d. v. s. den 1 januari 1955. Kommittén har därför även framlagt förslag till sådana ändringar, som erfordras för ett borttagande av skolbestämmelserna ur lagen. Av kommittén har jämväl utarbetats förslag till förut åsyftad övergångsbestämmelse. Borttagandet av skolbestämmelserna ur nämnda lag har kommittén icke ansett nödvändig-göra ändringar i 1930 års skolstyrelselag och 1921 års folkskolestadga.

Kammarkollegiet har i sitt yttrande över kommitténs förslag förordat, att borttagandet av skolbestämmelserna ur allmänna församlingsstyrelselagen skall ske först i samband med antagandet av den nya lagstiftning om skolväsendets organisation och kommunalrättsliga ställning, vartill skolstyrelseutredningen har att utarbeta förslag. Enligt kollegiets mening synes vidare vägande invändning kunna göras mot att hänvisningen i 19 § skolstyrelselagen till bestämmelserna om fullföljd av talan mot skolråds beslut skall — såsom kommittén tänkt sig — ha sin täckning i en övergångsbestämmelse till en lag om ändring i allmänna församlingsstyrelselagen. Därest i enlighet med kommitténs förslag skolbestämmelserna i sistnämnda lag anses böra upphävas tidigare än skolstyrelselagen, bör enligt kollegiets mening övervägas, om icke i 19 § skolstyrelselagen bör införas

bestämmelser av det sakliga innehåll, som finnes i 71 § nämnda församlingsstyrelselag.

Jag delar helt skolstyrelseutredningens och församlingsstyrelsekommitténs uppfattning, att folkundervisningen framdeles i princip bör vara en borgerligt kommunal angelägenhet. I likhet med kommittén anser jag, att bestämmelserna rörande folk- och fortsättningsskolväsendet bör utmönstras ur allmänna församlingsstyrelselagen redan i samband med de formellt rätt omfattande ändringar av lagen i övrigt, som jag i det föregående föreslagit från andra synpunkter. Vägande skäl synes mig nämligen tala för att så sker. Jag tänker därvid främst på den sannolika tidsföljd, som nu kan förutses för lagstiftningsarbetet på de skilda områden, varå skolstyrelseutredningen och församlingsstyrelsekommittén har att framlägga förslag och där en viss samordning måste ske. Såsom framhållits i propositionen nr 34 till årets riksdag torde kunna förutsättas, att skolstyrelseutredningen blir färdig med sitt arbete inom sådan tid, att proposition på grundval av utredningens förslag kan föreläggas 1955 års riksdag. Församlingsstyrelsekommittén åter torde icke medhinna en fullständig översyn av församlingsstyrelselagstiftningen inom samma tid. Förslag till ny församlingsstyrelselag torde sålunda kunna framläggas tidigast för 1956 års riksdag. Då ett genomförande av skolstyrelseutredningens förslag förutsätter, att de i allmänna församlingsstyrelselagen innefattade skolbestämmelserna dessförinnan eller samtidigt borttages ur lagen, torde förslag därom böra föreläggas antingen 1954 eller 1955 års riksdag. Det senare alternativet innebär, att för andra året i rad förslag framlägges om en formellt ganska omfattande revision av den nuvarande församlingsstyrelselagen, vilken måhända året därpå kommer att föreslås ersatt av en helt ny församlingsstyrelselag. Starka skäl talar givetvis mot en dylik upplägning av lagstiftningsarbetet på det kyrkokommunala området. Det förra av alternativen synes mig därför äga avgjort företräde. Jag föreslår alltså, att förslag om skolbestämmelsernas utmönstring ur allmänna församlingsstyrelselagen förelägges redan årets riksdag.

De av kommittén föreslagna ändringarna av berörda lagrum anser jag mig böra i huvudsak biträda. Dessa ändringar avser 1—3 §§, 14 § 1 och 2 mom., 17 §, 20 § 1 mom., 22, 25, 34, 40, 41, 43, 44 och 45 §§, 46 § 2 mom., 47—56 §§, 58—62 §§ samt 65, 68 och 71 §§. Vidare bör rubriken till 4 kap. ändras. Jag föreslår även, att en övergångsbestämmelse med det innehåll skolstyrelseutredningen och kommittén åsyftat meddelas.

Den av kammarkollegiet gjorda invändningen mot att hänvisningen i 19 § skolstyrelselagen till bestämmelserna om fullföljd av talan mot skolråds beslut skall ha sin täckning i nyss avsedda övergångsbestämmelse anser jag ej bärande med hänsyn till att det här är fråga om ett kortvarigt provisorium. Måhända har kollegiet vid invändningens framställande fäst sig vid den av kommittén föreslagna utformningen av berörda övergångs-

bestämmelse. Enligt min mening fyller nämligen kommitténs avfattning av bestämmelsen icke de krav, som från nu ifrågavarande synpunkt måste uppställas. Jag har därför låtit verkställa en överarbetning av nämnda övergångsbestämmelse i förtydligande syfte. Med hänsyn härtill anser jag en ändring av 19 § skolstyrelselagen — vilket kollegiet föreslagit — icke vara erforderlig. Tilläggas bör, att ett bifall till kollegiets förslag på denna punkt torde medföra att även vissa bestämmelser i folkskolestadgan samtidigt borde ändras. I likhet med kommittén anser jag, att ändringar i skolstyrelselagen och folkskolestadgan över huvud taget icke är nödvändiga i förevarande sammanhang.

Av kommittén har nu icke föreslagits någon ändring i bestämmelsen i 1 § allmänna församlingsstyrelselagen om att — utom två eller flera församlingar — även delar av skilda församlingar må förenas till kyrklig samfällighet eller i därtill anknytande stadganden i 4 §, 27 § 2 mom. 31 § och 46 § i lagen. Då såsom kammarkollegiet framhållit något behov av här avsedda föreskrifter, vilka synes ha tillkommit uteslutande i skolväsendets intressen, icke torde föreligga i fortsättningen, föreslår jag, att de nu upphäves.

Ett borttagande av bestämmelserna om skolråd m. m. ur allmänna församlingsstyrelselagen får konsekvenser inom ett annat i lagen reglerat område, nämligen beträffande bestämmelserna om församlingsbibliotek. Såsom en provisorisk lösning härvidlag föreslår kommittén dels en lagändring av innebörd att de församlingar, där församlingsbibliotek finnes, obligatoriskt skall ha att utse särskild biblioteksstyrelse, dels ock i anslutning härtill vissa andra ändringar i lagen. Nu avsedda ändringar omfattar 40 § femte stycket, 46 § 2 mom., 50 § andra stycket samt 58 och 59 §§. För egen del anser jag mig i förhandenvarande läge böra tillstyrka vad kommittén föreslagit. Jag föreslår därför, att nämnda lagrum ändras i enlighet med kommitténs förslag.

Av Stockholms stadsfullmäktige har gjorts framställning om sådan ändring av lagen om församlingsstyrelse i Stockholm jämte följd författningar, att bestämmelserna om skolråd i huvudstadens församlingar upphäves. Såsom framhållits i vissa remissyttranden över kommitténs promemoria synes någon olägenhet icke vara att befara av att de i denna lag innefattade bestämmelserna om skolväsendet kvarstår någon tid efter det att skolbestämmelserna utmönstrats ur allmänna församlingsstyrelselagen. Framställningen torde böra överlämnas till kommittén för att tagas i övervägande vid fullgörande av dess uppdrag.

Enligt min mening bör däremot i förevarande sammanhang vissa bestämmelser avseende skoldistrikt utmönstras ur 1919 års lag om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning och i 1930 års kommunala vallag. Jag syftar därvid på 40 § indelningslagen och 62 § kommunala vallagen. Några ändringar därutöver i den förra lagen synes icke nu böra vidtagas. Inom ecklesiastikdepartementet har uppgjorts förslag till här avsedda lagändringar.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga föreliggande förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;

2) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm;

3) lag om ändrad lydelse av 5 § lagen den 12 juni 1931 (nr 201) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg;

4) lag angående ändrad lydelse av 40 § lagen den 13 juni 1919 (nr 293) om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning; samt

5) lag angående ändrad lydelse av 62 § kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253);

dels ock godkänna i det föregående av departementschefen förordade grunder beträffande beslutanderätten i fråga om upptagande av församlingskollekt.

Vad departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hans Bolinder.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
Förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse	3
Förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm	26
Förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § lagen den 12 juni 1931 (nr 201) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg	28
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 40 § lagen den 13 juni 1919 (nr 293) om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning	29
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 62 § kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253)	30
Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden för den 19 mars 1954.	
<i>Inledning</i>	31
<i>Av kommunallagsreformen aktualiserade ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen</i>	36
Församlingsstyrelsekommittén	36
Yttranden	39
Departementschefen	40
<i>Församlingsstyrelselagstiftningen och kollektiväsendets reglering</i>	43
Gällande bestämmelser angående kollekter m. m.	43
Församlingsstyrelsekommittén	45
Yttranden	47
Departementschefen	49
<i>Församlingsstyrelselagstiftningen och regleringen av den obligatoriska skolans kommunalrättsliga ställning m. m.</i>	52
Gällande bestämmelser	52
1951 års skolstyrelseutredning	52
Församlingsstyrelsekommittén	54
Yttranden	56
Departementschefen	59